

IFRS 15 utifrån användarnas perspektiv

En studie om den nya standarden för intäktsredovisning

Universitet: Lunds universitet

Institution: Företagsekonomiska institutionen

Kurs: FEKH69 Examensarbete i redovisning på kandidatnivå

Termin: VT17

Grupp: 13

Författare: Alexandra Martinelle, Emma Lindsö & Viggo Nylén

Handledare: Kristina Artsberg

Sammanfattning

Examensarbetets titel: IFRS 15 utifrån användarnas perspektiv

Seminariedatum: 2 juni 2017

Ämne/kurs: FEKH 69, Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 högskolepoäng

Författare: Alexandra Martinelle, Emma Lindsö, Viggo Nylén

Handledare: Kristina Artsberg

Fem nyckelord: intäktsredovisning, IFRS 15, resultatmanipulering, korrekt återgivande, jämförbarhet

Syfte: Syftet med studien är att bidra till förståelsen om de nya riktlinjerna för intäktsredovisning, IFRS 15. Standarden blev klar 2014 och är en del av konvergensprojektet mellan IASB och FASB. Mer specifikt syftar studien till att undersöka om användare av finansiella rapporter anser att det föreligger risk för resultatmanipulering i de nya riktlinjerna för intäktsredovisning. Utöver det syftar studien till att undersöka vad användare av finansiella rapporter anser om den nya standarden i förhållande till korrekt återgivande och jämförbarhet, som är två av de kvalitativa egenskaperna i IASB:s föreställningsram.

Metod: Under processen för framtagandet av den nya standarden för intäktsredovisning har olika intressenter uttryckt sina synpunkter på den nya standarden genom att lämna remissvar till IASB och FASB. För studiens syfte analyserades en del av dessa remissvar. Vi har analyserat remissvar skrivna utifrån ett användarperspektiv, vilket primärt är remissvar från organisationer bestående av investerare, kreditanalytiker och/eller aktieanalytiker.

Teoretiska perspektiv: För att kunna uppfylla studiens syfte har vi utgått från teori om IASB:s föreställningsram. I föreställningsramen har fokus lagts på korrekt återgivande och jämförbarhet. Studiens teoretiska bas består även av teori om resultatmanipulering där vi bland annat förklarar vilka incitament till resultatmanipulering som existerar.

Empiri: Vi identifierade totalt 13 remissvar skrivna av 12 olika organisationer. I vårt empiriska material förklarar vi vad som gör organisationen relevant. Sedan presenterar vi organisationens övergripande kommentar om den nya standarden. Slutligen redogör vi för om organisationen identifierade några risker kopplade till resultatmanipulering, jämförbarhet och korrekt återgivande.

Resultat: Användarnas övergripande inställning till den nya standarden är positiv. Det område i den nya standarden som är föremål för mest kritik är hur rörlig ersättning ska redovisas. Andra områden som kritiseras är till exempel den kontrollbaserade modellen samt projekt som löper över tid. Användarna identifierar risker avseende resultatmanipulering i den nya standarden. Beträffande jämförbarhet och korrekt återgivande identifierar användarna risker inom några olika områden.

Abstract

Title: IFRS 15 from a user perspective

Seminar date: June 2, 2017

Course: FEKH 69, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 University Credits Points (UPC) or ECTS-cr)

Authors: Alexandra Martinelle, Emma Lindsö, Viggo Nylén

Advisor: Kristina Artsberg

Key words: Revenue recognition, IFRS 15, earnings management, faithful representation, comparability

Purpose: The purpose of this paper is to create a better understanding of the new revenue recognition standard, which was completed in 2014 with the publication of IFRS 15. The project was part of the convergence project between IASB and FASB. More specifically, this study seeks to examine whether users of financial statements identify risks of earnings management in the new revenue recognition standard. In addition, the study aims to examine the users' opinions regarding faithful representation and comparability in the new standard, which are two of the qualitative characteristics in the IASB conceptual framework.

Methodology: During the process of developing the new standard, different stakeholders expressed their views by writing comment letters, of which we have analysed those written from a user perspective. These comment letters were from organisations that primarily consisted of investors, credit analysts and/or equity analysts.

Theoretical perspectives: Our theoretical framework partly consists of IASB conceptual framework with focus on faithful representation and comparability. In addition, we present theory on earnings management where we, among others, explain the incentives that drive earnings management.

Empirical foundation: We identified a total of 13 comment letters written by 12 different organisations, where we structured our empirical material in the following way. Firstly, we give a brief introduction to the organisation to explain what makes it relevant. Secondly, we present the organisation's high level comments on the new standard. Finally, we present the risks the organisation identified regarding earnings management, comparability and faithful representation.

Conclusions: The users' overall opinion to the new standard is positive. The revenue recognition of variable consideration has been subject to most criticism in the new standard. Other fields that are criticised include the control-based model and projects that span across several accounting periods. Users have moreover identified risks associated to earnings management in the new standard as well as risks regarding comparability and faithful representation.

Förkortningar

ASC	Accounting Standards Codification
CFA Institute	Chartered Financial Analyst Institute
CFA UK	Chartered Financial Analyst Society of the United Kingdom
CL	Comment Letters
CAC	Corporate Accounting Committee
CRUF	The Corporate Reporting Users' Forum
EBIT	Earnings before interest and tax
EBITA	Earnings before interest tax and amortization
EBITDA	Earnings before interest, tax, depreciation and amortization
EFFAS	The European Federation of Financial Analysts Societies
ESMA	European Securities and Markets Authority
FASB	Financial Accounting Standards Board
GBP	British Pound
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standard Board
IASC	International Accounting Standards Committee
ICGN	International Corporate Governance Network
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
IMA	Investment Management Association
ITAC	Investors Technical Advisory Committee
SAAJ	The Securities Analysts Association of Japan
SIC	Standards Interpretations Committee
USD	United States Dollar
US GAAP	US Generally Accepted Accounting Principles

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problematisering	2
1.3 Syfte och frågeställning	3
2. Metod	5
2.1 Tillvägagångssätt	5
2.2 Val av kvalitativa egenskaper	7
2.3 Alternativa sätt att samla in empiri.....	7
2.4 Validitet	7
2.5 Studiens generaliserbarhet	8
3. Teori.....	9
3.1 IASB:s föreställningsram.....	9
3.2 Agentteori.....	13
3.2.1 Resultatmanipulering	14
4. Institutionalialia	17
4.1 IASB:s standardsättningsprocess	17
4.2 Det nya regelverket - IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder	17
4.2.1 Femstegsmodellen	18
5. Empiri	22
5.1 Det andra utkastet på de nya riktlinjerna för intäktsredovisning.....	22
5.2 Remissvar från användare.....	22
5.2.1 CL 28: ITAC - Investors Technical Advisory Committee.....	22
5.2.2 CL 44: State Street Corporation	24
5.2.3 CL 81: Cigna Corporation.....	24
5.2.4 CL 100: EFFAS - The European Federation of Financial Analysts Societies	25
5.2.5 CL 137: ICGN - International Corporate Governance Network.....	26
5.2.6 CL 243: SAAJ - The Securities Analysts Association of Japan	27
5.2.7 CL 275: Standard & Poor's.....	29
5.2.8 CL 284: IMA - Investment Management Association.....	31
5.2.9 CL 288: ESMA - European Securities and Markets Authority.....	32
5.2.10 CL 328: CFA UK - Chartered Financial Analyst Society of the United Kingdom	33
5.2.11 CL 336: CRUF – The Corporate Reporting Users' Forum.....	34
5.2.12 CL 358 & 358A: CFA Institute	36
6. Analys	39

6.1 Övergripande kommentar om den nya standarden	39
6.2 Identifierade riskområden.....	42
6.3 Identifierade risker	46
6.4 Incitament att manipulera resultatet.....	49
7. Slutsats och diskussion	52
7.1 Slutsats	52
7.2 Diskussion.....	53
Referenser.....	55
Bilaga.....	60

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Intäkter utgör ofta den största och mest relevanta posten i ett företags resultaträkning. Posten är ett mått på hur ett företag presterar och ligger till grund för bedömningar och prognoser om framtiden. Både interna och externa intressenter, såsom företagsledningar och potentiella investerare, är intresserade av att analysera ett företags intäktsutveckling för att bedöma ett företags prestation. Intäktsposten ligger även till grund för olika finansiella nyckeltal som bland annat rörelsemarginalen och kapitalomsättningshastigheten.

Mot bakgrund av att intäktsredovisning har skapat problem i både USA och länder som lyder under IFRS samt de skillnader som föreligger mellan IFRS och US GAAP valde IASB och FASB år 2002 att starta ett gemensamt intäktsredovisningsprojekt. Projektet var en del av det så kallade konvergensprojektet mellan de båda organisationerna. IASB och FASB ansåg att det är viktigt med en gemensam standard för hur intäkter ska redovisas i och med att intäkter är en fråga av stor betydelse, exempelvis när man bedömer ett företags prestation (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016). Projektet färdigställdes i maj 2014 i samband med att IASB och FASB publicerade nya, gemensamma, riktlinjer för intäktsredovisning. De nya riktlinjerna inkorporerades i FASB:s standarder som ASC Topic 606 och i IASB:s standarder som IFRS 15 (Yeaton, 2015). *IFRS 15 Revenue from contracts with customers* ska tillämpas från och med räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2018 och kommer ersätta nuvarande standarder *IAS 11 Entreprenadavtal* och *IAS 18 Intäkter* samt tillhörande tolkningar (ICAEW, 2017).

Den nya standarden för intäktsredovisning, IFRS 15, innehåller en generell intäktsmodell som är tillämplig för alla typer av intäkter som är hänförliga till avtal med kunder. IFRS 15 är dock inte tillämplig för intäkter av leasingavtal och intäkter från finansiella instrument. Den nya standarden innehåller mer vägledning än tidigare och anses vara bättre förankrad med IASB:s föreställningsram. Föreställningsramen anger ett antal kvalitativa egenskaper som redovisningen ska uppfylla för att bli användbar. De kvalitativa egenskaperna kan delas in i två grupper: grundläggande kvalitativa egenskaper och förstärkande kvalitativa egenskaper. De grundläggande kvalitativa egenskaperna är relevans och korrekt återgivande. De förstärkande kvalitativa egenskaperna är jämförbarhet, verifierbarhet, tidsaspekt och förståelse. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

1.2 Problematisering

En av de centrala frågeställningarna som uppkommer i samband med intäktsredovisning är när inkomsterna ska redovisas som intäkter i resultaträkningen. Detta har att göra med när företaget anses ha fullgjort sin prestation gentemot motparten. Det kan till synes vara enkelt att avgöra när prestationen gentemot motparten är utförd, vilket ibland är fallet. Säljs en vara från ett företag till en privatperson så redovisas intäkten i de flesta fall vid försäljningstillfället. Det finns emellertid situationer där det är svårare att avgöra när intäkten ska redovisas. Vid ett entreprenadavtal kan ett uppdrag löpa över flera perioder, vilket aktualiserar frågan om när intäkten ska redovisas. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

McConnell (2014) bekräftar att nuvarande riktlinjer för intäktsredovisning kan ligga till grund för att transaktioner som liknar varandra ekonomiskt redovisas på olika sätt, både för företag som tillämpar IFRS och för amerikanska företag som tillämpar US GAAP. IFRS-standarderna om intäktsredovisning har en begränsad vägledning och är svåra att tillämpa för komplexa transaktioner medan US GAAP består av en mängd normer som ofta är branschspecifika.

Utöver jämförelseproblematik finns det exempel på redovisningsskandaler som har inträffat till följd av missvisande intäktsredovisning. I början av 2000-talet gick den amerikanska energijätten Enron i konkurs efter att bland annat ha manipulerat sin intäktsredovisning. Genom att utnyttja kryphål i det amerikanska redovisningsregelverket US GAAP lyckades Enron redovisa intäkter på sina långsiktiga energikontrakt under förhållanden då de egentligen förlorade pengar (Baker & Hayes, 2004). Skandalen resulterade bland annat i en diskussion om huruvida US GAAP var baserat på för mycket regler, istället för principer. Det amerikanska regelverket förespråkade inte ekonomisk innebörd framför juridisk form i lika stor utsträckning som IFRS. Baker och Hayes (2004) menar att redovisningsstandarder bör utgå från ekonomisk innebörd för att på ett så rättvisande sätt som möjligt återspegla företagets finansiella ställning och resultat. Användare av finansiella rapporter riskerar att ta skada om företag hittar kryphål i lagstiftningen och presenterar en bild som inte är förenlig med den ekonomiska verkligheten.

Även om Enron utgör ett extremfall finns det flera studier som bekräftar att företag har incitament att styra det redovisade resultatet. Företag kan exempelvis använda en viss beräkningsmetod eller göra subjektiva bedömningar i syfte att presentera företagets finansiella prestation på ett visst sätt, detta brukar benämnas earnings management eller resultatmanipulering (Bratten, Payne & Thomas, 2016). Exempelvis utförde Dichev et al.

(2016) en studie som ger en rad förklaringar till varför företag väljer att förvränga sin redovisning i syfte att höja eller sänka det redovisade resultatet. Det kan exempelvis vara för att påverka aktiekursen eller för att inte överraska kapitalmarknaderna. Företag vill inte överraska kapitalmarknaderna med stora svängningar i resultatet i och med att det innebär att förutsägbarheten om framtiden försämras, vilket investerare och analytiker ser som negativt (Graham, Harvey & Rajgopals, 2005). Vidare kan det handla om att företagsledningar har incitament att redovisa ett bättre resultat än den ekonomiska verkligheten för att deras bonussystem är kopplat till aktiekursen eller det redovisade resultatet. Tidigare forskning (Kinney, Burgstahler & Martin, 2002; Brown & Caylor, 2005) visar att den genomsnittliga marknadsreaktionen är positiv när företag offentliggör finansiella rapporter som möter analytikernas förväntningar. Således har företagsledningar marknadsbaserade incitament att offentliggöra positiv redovisningsinformation (Bratten, Payne & Thomas, 2016). Detta är även något som Healy och Wahlen (1999) tar upp. De menar att det föreligger starka incitament att manipulera redovisningen i syfte att uppvisa ett bättre resultat och därigenom påverka användare av finansiella rapporter.

Enligt IASB:s föreställningsram är det primära syftet med finansiell rapportering att förse befintliga och potentiella investerare samt långgivare och andra kreditgivare med användbar information (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016). Den här studien avser därför att undersöka om dessa användare anser att det föreligger några risker att de nya riktlinjerna för intäktsredovisning ger fortsatt utrymme för den resultatmanipulering som hittills har varit ett problem. Utöver det avser studien att undersöka vad användarna anser om de nya riktlinjerna i förhållande till jämförbarhet och korrekt återgivande som är två av de kvalitativa egenskaperna i IASB:s föreställningsram.

1.3 Syfte och frågeställning

Mot bakgrund av att resultatmanipulering har skett tidigare och att forskning tyder på att företag har incitament att manipulera sin redovisning har vi valt att undersöka om detta är något användare av finansiella rapporter identifierar i den nya standarden för intäktsredovisning, IFRS 15. Syftet med uppsatsen blir därmed att bidra till förståelsen om huruvida resultatmanipulering är en risk som förekommer i IFRS 15. Utöver detta syftar studien till att få en ökad förståelse för vad användare av finansiella rapporter anser om den nya standarden

för intäktsredovisning i förhållande till jämförbarhet och korrekt återgivande, som är två av de kvalitativa egenskaperna i IASB:s föreställningsram.

För att besvara syftet arbetar vi utefter följande frågeställningar:

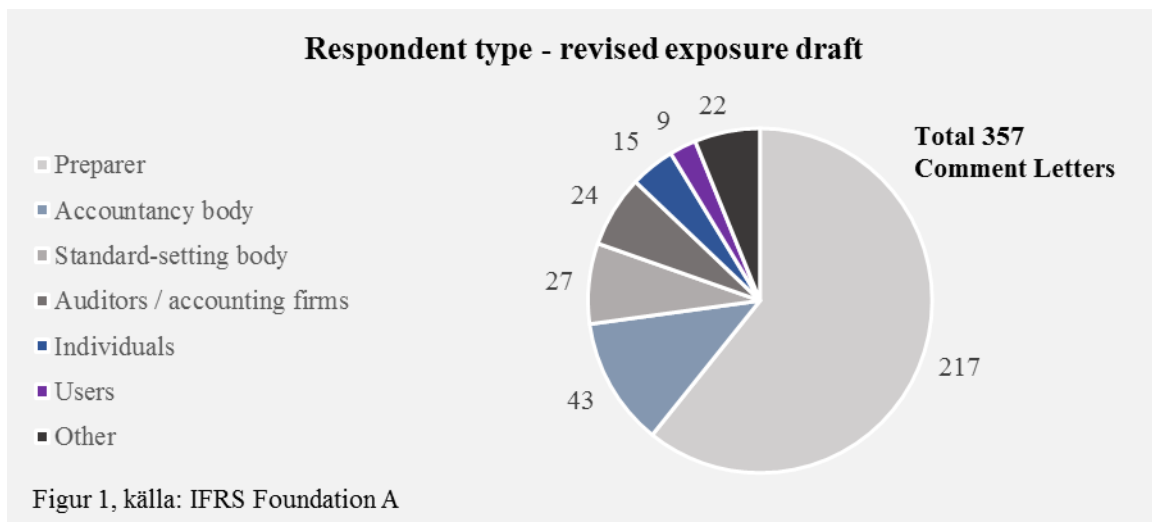
- Identifierar användarna några risker avseende resultatmanipulering i de nya riktlinjerna för intäktsredovisning?
- Vad anser användarna om standarden i förhållande till IASB:s kvalitativa egenskaper om korrekt återgivande och jämförbarhet?

2. Metod

2.1 Tillvägagångssätt

Under processen för framtagandet av den nya standarden för intäktsredovisning har olika intressenter uttryckt sina synpunkter på den nya standarden genom att lämna remissvar (comment letters) till IASB och FASB. För studiens syfte analyserades en del av dessa remissvar. Vi analyserade remissvar skrivna utifrån ett användarperspektiv vilket är remissvar från organisationer bestående av investerare, kreditanalytiker och/eller aktieanalytiker.

I juni 2010 kom det första utkastet till standarden (exposure draft). Det lämnades cirka 1 000 remissvar på detta utkast av olika intressenter. På det andra utkastet (revised exposure draft) som IASB och FASB gav ut i november 2011 lämnades det 357 remissvar. Vi har undersökt remissvaren från användare på det andra utkastet i och med att den versionen är mer lik den slutliga standarden. Enligt IASB var nio av remissvaren på det andra utkastet skrivna av användare till finansiella rapporter, se Figur 1 nedan. För att få fram de nio remissvar skrivna av användare kontaktade vi IASB och frågade om de hade någon underliggande data till denna graf. De svarade att klassificering gjordes för interna syften och att de inte ville offentliggöra klassificeringen i detalj. Således saknas kunskap om hur IASB:s klassificering av olika intressenter har gått till.

För att identifiera remissvaren skrivna utifrån ett användarperspektiv gick vi igenom samtliga remissvar på det andra utkastet. När vi gick igenom PDF-filerna använde vi oss av nyckelorden *analyst*, *portfolio manager* och *investor*. I de fall vi inte hade någon kunskap om organisationen som stod bakom remissvaret gick vi in på organisationens hemsida för att bilda oss en

uppfattning om organisationens verksamhet. För banker och andra finansiella institutioner var vi tvungna att göra en bedömning huruvida de skrev utifrån ett perspektiv som användare av finansiella rapporter, eller om de skrev utifrån sitt egna perspektiv som upprättare av finansiella rapporter. Totalt hittade vi 13 remissvar från 12 olika organisationer som var skrivna utifrån ett användarperspektiv.

Då vår studie syftar till att undersöka den nya standarden för intäktsredovisning utifrån användarnas perspektiv har vi utgått från en kvalitativ forskningsstrategi. Vårt fokus vid insamling av empiri var att koda och analysera ord, snarare än att kvantifiera data. När de relevanta remissvaren hade identifierats valdes innehållsanalys som lämplig analysmetod, då den är användbar när ett större antal texter och dokument ska analyseras. Metoden var lämplig för oss att tillämpa då vi ville kartlägga och analysera bakomliggande teman i de insamlade remissvaren. (Bryman & Bell, 2005) I vår analys presenterar vi bland annat vilka riskområden och risker som användarna identifierade i sina remissvar. Vi definierar ett riskområde som ett specifikt område i den nya standarden där användarna identifierar en eller flera risker. Dessa risker kan kopplas till jämförbarhet, korrekt återgivande och/eller resultatmanipulering. Ett specifikt område kan till exempel vara hur rörlig ersättning ska redovisas eller hur man redovisar ett projekt som löper över flera perioder.

För att skapa oss en överblick över vad tidigare studier har kunnat fastställa genomförde vi en litteraturstudie. Detta gjorde att vi kunde bilda oss en uppfattning om hur vår studie skulle kunna bidra till den befintliga forskningen, samt hur vi kunde avgränsa oss. Vi använde oss huvudsakligen av en databaserad sökmetod (Bryman & Bell, 2005) där vi använde referensdatabaser som LubSearch, Google Scholar och Lovisa, vilka vi fick tillgång till via Lunds Universitet. Utgångspunkten i vår sökning var att hitta relevanta och tillförlitliga artiklar som håller en hög akademisk standard. Detta säkerställde vi genom att uteslutande använda oss av artiklar som har klassificerats som peer-reviewed. Utifrån dessa artiklar gjorde vi ytterligare ett urval baserat på vilken tidskrift som har publicerat artiklarna. De sökord vi använde oss av för att hitta dessa artiklar var bland annat *IFRS 15*, *earnings management*, *comparability*, *faithful representation*, *IASB conceptual framework* samt *revenue recognition*.

2.2 Val av kvalitativa egenskaper

Vi undersökte den nya standarden för intäktsredovisning i förhållande till jämförbarhet och korrekt återgivande som är två av de kvalitativa egenskaperna i IASB:s föreställningsram. Med hänvisning till arbetets omfattning gjorde vi bedömningen att det var nödvändigt att avgränsa oss till två kvalitativa egenskaper. Anledningen till att vi valde jämförbarhet var att ett av projektets mål var att förbättra jämförbarheten mellan branscher, företag och länder (IFRS, Project objective). Korrekt återgivande valde vi för att egenskapen är nära sammankopplad med resultatmanipulering i och med att korrekt återgivande anger att finansiell information inte får vinklas eller manipuleras. I korrekt återgivande ingår även att det är den ekonomiska innebörden som ska presenteras och inte enbart den juridiska formen (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016). Mot bakgrund av att den ekonomiska innebörden har debatterats historiskt, bland annat efter Enron-skandalen i början av 2000-talet (Baker & Hayes, 2004) fann vi det intressant att undersöka just korrekt återgivande.

2.3 Alternativa sätt att samla in empiri

Ett alternativt sätt att samla in empiri skulle kunna vara att djupintervjua olika användare av finansiella rapporter. Vi bedömer dock att remissvaren, där en hel organisations ståndpunkt framgår, är mer tillförlitliga. I en intervju framgår intervjupersonens individuella åsikter, vilka inte nödvändigtvis stämmer överens med andra användares (Bryman & Bell, 2005).

2.4 Validitet

För att bilda oss en uppfattning om IFRS 15 har vi, som nämnts tidigare, gått igenom remissvar på det andra utkastet som lämnades 2011. Med andra ord är vårt mål att kunna uttala oss om IFRS 15 genom att studera det andra utkastet. Detta förutsätter dock att skillnaderna mellan det andra utkastet och den slutliga standarden inte är för stora. I syfte att undersöka dessa skillnader har vi analyserat rapporten *Project Summary and Feedback Statement* som gavs ut av IASB i samband med att den nya standarden publicerades 2014. I rapporten framgår vilka förändringar som gjordes mellan det andra utkastet och den slutliga standarden.

Den respons IASB och FASB mottog på det första och andra utkastet visar att det finns ett stort stöd för standardens centrala princip för intäktsredovisning samt den femstegsmodell som finns för att tillämpa denna princip. För mer information se avsnitt 4.2 *Det nya regelverket – IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder*. Dessa egenskaper har i det stora hela varit oförändrade

genom hela projektet. Det finns emellertid två områden som förändrades signifikant mellan det andra utkastet och den slutliga standarden: Collectability (customer credit risk) och Onerous performance obligations. Det förra området förändrades i grunden och det senare togs bort helt och hållet. På grund av detta valde vi att inte ta med information hänförligt till dessa två områden i vår empiri.

Vår bedömning är att de aspekterna vi undersöker i IFRS 15 inte skiljer sig nämnvärt från det andra utkastet. Vissa områden har förändrats, men det rör sig inte om några fundamentala förändringar. Förändringarna kan till exempel vara att IASB har lagt till text i syfte att tydliggöra vägledningen på området ytterligare eller bytt ut ett specifikt begrepp mot ett annat. I de fall det finns en risk att dessa mindre förändringar påverkar vår analys redogör vi för det i analysen, vilket sker på sida 47-48 om uttrycket reasonably assured.

2.5 Studiens generaliserbarhet

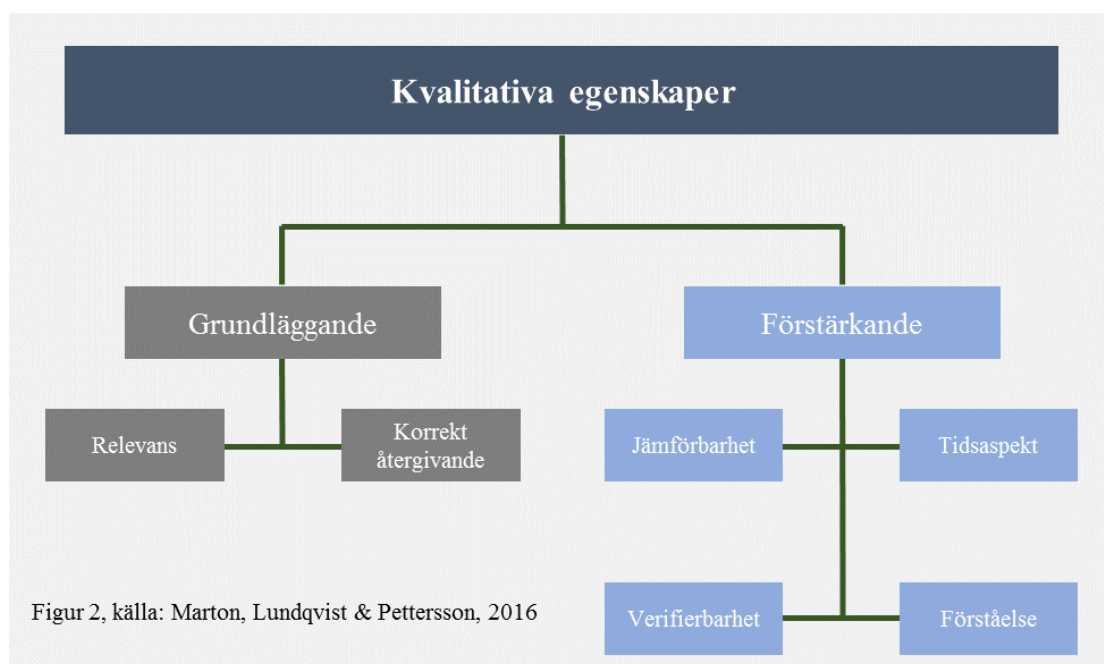
Trots att denna studie inte kan visa på alla existerande användares åsikter, och därmed externt valideras, kan studiens resultat däremot ge vägledning i liknande standardsättningsprocesser, så kallad analytisk generalisering (Kvale & Brinkmann, 2009). Studien kan även bistå med viktiga infallsvinklar gällande användares möjlighet att påverka standardsättningsprocesser. Delar av studiens resultat och analys kan kopplas till existerande teorier och överensstämmer med liknande forskning som tidigare gjorts inom området, vilket innebär att den interna validiteten förstärks. (Arbnor & Bjerke, 1994; Saunders, Lewis & Thornhill, 2009)

3. Teori

3.1 IASB:s föreställningsram

IASB, tidigare IASC, bildades år 2001 och ger ut IFRS. Organisationen har utvecklat en föreställningsram med fokus på företagens finansiella rapportering som helhet. Detta inkluderar inte enbart de finansiella rapporterna utan all finansiell rapportering i ett bredare perspektiv. Enligt föreställningsramen ska den finansiella rapporteringen tjäna som beslutsunderlag för de primära användarna, vilka är befintliga och potentiella investerare samt långgivare och andra kreditgivare. Syftet är att förse dessa intressenter med användbar information som gör att de kan prognostisera framtida kassaflöden, vilket ligger till grund för vilken avkastning de kommer att få. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Föreställningsramen anger egenskaper som redovisningen ska uppfylla för att bli användbar. Bland annat ska periodiseringsprincipen tillämpas, vilket innebär att transaktioner ska redovisas i den period de hänför sig till. Vidare anger föreställningsramen kvalitativa egenskaper, vilka kan delas in i två grupper: grundläggande kvalitativa egenskaper och förstärkande kvalitativa egenskaper, se Figur 2 nedan. De kvalitativa egenskaperna avgör om information är användbar eller inte. En ekonomisk transaktion eller händelse ska vara relevant och korrekt återgiven för att vara användbar. Jämförbarhet, verifierbarhet, tidsaspekt och förståelse har till syfte att förstärka informationens användbarhet. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Relevans

Relevant information är sådan information som påverkar användarnas beslut och gör det möjligt för användarna att på ett bättre sätt uppfylla sina uppsatta mål. Informationen minskar användarnas tveksamheter om framtida utfall och kan således användas för att göra bättre uppskattningar om framtiden. Relevant information kan även vara av bekräftande slag, det vill säga bekräfta det som redan har hänt. Ofta är dessa två sammankopplade. Vidare måste den ekonomiska händelsen vara väsentlig för att räknas som relevant, vilket den anses vara om utelämnande av informationen påverkar användarnas beslut. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Korrekt återgivande

Denna egenskap innebär att en händelse måste återges på ett korrekt sätt, vilket betyder att framställningen ska vara fullständig, neutral och fri från fel. Att den ekonomiska händelsen ska vara fullständig innebär att skildringen återger all information som är nödvändig för att användarna ska förstå det som beskrivs. Råder det osäkerhet om huruvida användarna kommer att förstå det som avbildas ska beskrivningar och förklaringar inkluderas. Med neutral information menas att informationen inte får manipuleras eller vinklas. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Korrekt återgivande är en relativt ny egenskap. Den tidigare egenskapen i IASB:s föreställningsram som bland annat karaktäriserades av korrekt bild och ekonomisk innebörd framför juridisk form kallades för tillförlitlighet. IASB ansåg dock att tillförlitlighet ofta blandades ihop med andra kvalitativa egenskaper, varför den togs bort och ersattes med korrekt återgivande. Med korrekt återgivande menas således även att det är den ekonomiska innebörden som ska presenteras i redovisningen och inte enbart den juridiska formen. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Konsekvensen av korrekt återgiven information är ett ökat förtroende från användare av finansiella rapporter. Detta förtroende resulterar i mer effektiva kapitalmarknader, minskade rapporteringskostnader, finansiell stabilitet och lägre informationskostnader (Brochet, Jagolinzer & Riedl, 2013). Whittington (2008) uppmärksammar emellertid att det föreligger skillnader i implementeringen, tolkningen och tillämpningen av IFRS; något som påverkar hur information återges. Ett principbaserat system som IFRS innebär att det, i större utsträckning än under ett regelbaserat system, finns utrymme för individuella bedömningar vid

tillämpningen av standarderna. En avsikt med det principbaserade systemet är att ge företag utrymme att anpassa redovisningen efter verksamheten för att ge en korrekt bild av verkligheten (PWC, 2008). Beträffande internationell implementering av IFRS finns det en rädsla att olika länder skapar sig sin egen praxis i och med att implementeringen sker på olika sätt på grund av varierande redovisningskulturer. Detta resulterar i sin tur i att händelser inte återges på ett korrekt sätt (Whittington, 2008). Ball (2006) argumenterar i linje med Whittington att IFRS lämnar utrymme för subjektiva tolkningar avseende tillämpningen av standarder. Han menar även att det saknas lämpliga mekanismer för utförandet. Konsekvensen av detta är att ett företags finansiella information riskerar att manipuleras eller vinklas. Sannolikheten för konvergens och harmonisering av redovisningen är därmed liten (Christensen, Lee & Walker, 2009).

Jämförbarhet

Denna egenskap innebär att informationen ska kunna gå att jämföra med andra företag samt att informationen ska kunna gå att jämföra med samma företag för olika perioder. För att användarna ska kunna fatta investeringsbeslut eller bedöma hur ett företag har presterat över tid är det viktigt att informationen är jämförbar. Jämförbarhet resulterar i lägre transaktionskostnader och därmed också effektivare marknader. Att tillämpa en princip konsekvent på likartade transaktioner mellan företag och i samma företag över flera perioder hjälper till att uppnå jämförbarhet. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Jämförbarhet som en egenskap i den finansiella rapporteringen och hur begreppet ska definieras har länge diskuterats, exempelvis i Simmons artikel *A Concept of Comparability in Financial Reporting* från 1967. Trots att jämförbarhet presenteras som en viktig kvalitativ egenskap, anger inte IASB tydligt vad som menas med jämförbarhet. Styrelsens definition av konceptet kritiserar inom forskningen då många anser att IASB inte specificerar vad jämförbarhet innebär eller hur man mäter denna. Skiljaktigheterna för konceptets innebörd grundar sig i en oenighet om jämförbarhet på bäst sätt uppnås genom likformighet, harmoni eller flexibilitet. Likformighet uppnås när företag tillämpar samma redovisningsmetoder. Vissa författare menar dock att det endast föreligger när företag tillämpar samma metoder under samma omständigheter. Denna definition orsakar således en annan diskussion eftersom det inte är klart vilka omständigheter som bör beaktas. Flexibilitet uppnås när företag tillämpar en redovisningsmetod som är anpassad efter deras unika förhållanden. Harmoni ligger någonstans däremellan och indikeras av en gruppering av företag kring en eller flera av de tillgängliga

redovisningsmetoderna. Många menar att jämförbarhet i nuläget går hand-i-hand med likformighet, och detta är något som förstärks i och med internationell tillämpning av IFRS. Trots att initiativet till ett internationellt standardsystem ökar likformigheten, uttrycker IASB att jämförbarhet inte bör förväxlas med likformighet. Styrelsen preciserar dock inte vidare hur man bör skilja på dessa begrepp, och tydliggör inte heller innebörden av jämförbarhet. (Cole, Branson & Breesch, 2012)

IASB hävdar att en enda uppsättning av högkvalitativa, globala redovisningsstandarder kommer att förbättra jämförbarheten, och därigenom förenkla finansiella marknadsaktörers arbete att fatta ekonomiska beslut (IFRS Foundation, 2013). Att uppnå jämförbarhet är dock en svår uppgift, både i ett lokalt sammanhang men framförallt i en internationell kontext. I en internationell miljö råder det en brist på konsistens och likformighet och därmed en stor variation i tillämpningen av redovisningsprinciper och metoder (Barlev & Haddad, 2007). Enligt Whittington (2008) beror de internationella redovisningsskillnaderna på nationella redovisningskulturer, vilka är inbyggda i marknadsstrukturerna och de institutionella och rättsliga ramarna inom vilka olika företag verkar. Konsekvensen av dessa motsättningar är försämrade internationell jämförbarhet.

Ball, Kothari och Robin (2000) påstår i kontrast till Whittington att internationell tillämpning av IFRS kommer att underlätta gränsöverskridande jämförbarhet, öka transparensen inom redovisningen, minska informationskostnaderna samt minska informationsasymmetrin. Sammantaget kommer detta leda till att marknadens likviditet, konkurrenskraft och effektivitet ökar. Dessa fördelar bygger på antagandet att nya standarder är en förbättring jämfört med tidigare regelverk, då de ger information av högre kvalitet samt förbättrar jämförbarheten (Horton, Serafeim & Serafeim, 2013). Resultatet av de sänkta informationskostnaderna är att den totala kvantiteten och kvaliteten på tillgänglig information för användare ökar (De Franco, Kothari & Verdi, 2011).

Brochet, Jagolinzer och Riedl (2013) hävdar att förbättrad jämförbarhet kommer att öka användarnas tillgång till kvalitativ information. I och med att jämförbarheten förbättras kommer användare att på ett bättre sätt kunna dra slutsatser om ett företags prestation och värdering. Som ett resultat av implementeringen av IFRS menar Petaibanlue, Walker och Lee (2015) att analytiker kommer att få tillgång till ett större utbud av jämförbara utländska företag.

Verifierbarhet

Ytterligare en förstärkande kvalitativ egenskap är verifierbarhet som försäkrar användarna att informationen har återgivits på ett korrekt sätt. Observatörer ska komma fram till samma resultat om de kontrollerar redovisningen. Kan till exempel innebära att ett belopp i redovisningen verifieras genom att det beräknas. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Tidsaspekt

För att informationen ska vara användbar måste tidsaspekten beaktas. Kommer informationen exempelvis för sent minskar användbarheten. På senare tid har kapitalmarknadens krav på att det inte får ta för lång tid att erhålla informationen ökat drastiskt. Risken med att presentera information snabbt är att kvaliteten blir sämre. (Marton, Lundqvist & Pettersson 2016)

Förståelse

För att användarna ska kunna grunda sina beslut genom att granska redovisningen måste informationen vara användarvänlig. IFRS förutsätter att användarna har rimliga kunskaper om redovisning och att de läser finansiell information med viss frekvens. I praktiken krävs det ganska djupa kunskaper i redovisning för att kunna granska finansiella rapporter som har upprättats i enlighet med IFRS. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

3.2 Agentteori

Agentteorin utgår från antagandet att människan är rationell, nyttomaximerande och främst handlar efter egen maximal vinning (Artsberg, 2005). Inom ekonomin är detta beteende vanligt förekommande, där det ses som en självklarhet för många företagare att sträva efter att uppnå bästa möjliga resultat för att erhålla så hög avkastning som möjligt (Higgins, 1947). Jensen och Meckling (1976) beskriver agentteorin som förhållandet mellan principalen (uppdragsgivaren) och agenten (uppdragstagaren). Förhållandet kan exempelvis utgöras av en företagsledning som fått i uppdrag av aktieägarna att leda företaget. Enligt Artsberg (2005) kan denna relation ses som konfliktartad då båda parter har olika syn på vad som är bäst för företaget, eftersom de först och främst utgår från vad som är bäst för dem själva.

3.2.1 Resultatmanipulering

Det förekommer att företag avsiktligt väljer att manipulera det redovisade resultatet. Enligt Healy och Wahlen (1999) innebär manipulering av finansiella rapporter att aktieägare och andra aktörer på marknaden missleds. Det är dock svårt att bevisa fenomenet då det är komplicerat att utföra en korrekt utvärdering av vad resultatet hade blivit om manipuleringen inte hade ägt rum. Ett vanligt sätt att manipulera resultatet på är enligt Peasnell, Pope och Young (2000) genom periodiseringar, som är relativt enkla och billiga att genomföra och dessutom svåra att upptäcka.

Beträffande intäktsredovisning visar Dichevs et al. (2016) undersökning på varningsflaggor som kan vara till hjälp för att identifiera företag med en bristfällig intäktsredovisningskvalitet. Bristande korrelation mellan redovisad vinst och kassaflöden är den främsta indikationen på bristande kvalitet. Även ogrundade avvikelser från normer inom den bransch ett företag verkar, många periodiseringar och redovisade engångskostnader samt om ett företag ständigt redovisar högre än marknadsprognoser, är en del vanliga tecken på intäktsmanipulering. Dichev et al. (2016) menar att en bristande kvalitet på intäktsredovisningen kan leda till allvarliga konsekvenser på kapitalmarknaden.

Nedan följer ett urval av de incitament som existerar för företag eller en enskild individ att manipulera redovisningen.

Marknadens förväntningar

Tidigare forskning visar att företagsledare förvränger företagets redovisning i syfte att möta analytikens förväntningar och andra resultatmål (Healy & Wahlen 1999; Payne & Robb, 2000). Kinney, Burhstahler och Martin (2002) visar att den genomsnittliga marknadsreaktionen är positiv när företag offentliggör finansiella rapporter som möter analytikernas förväntningar. Således har företagsledningarna marknadsbaserade incitament att offentliggöra positiv redovisningsinformation (Bratten, Payne & Thomas, 2016).

Horton, Serafeim och Serafeim (2013) påpekar att IFRS kan ge ökade möjligheter för företagsledare att använda de tilläggsjusteringar som tillåts enligt IFRS för att manipulera inkomster i syfte att möta eller förbättra analytikens prognoser. Ett antal forskare menar att IFRS ökar företagsledningarnas flexibilitet och utrymme för skönsmässig bedömning, huvudsakligen med anledning av bristande genomförandevägledning och dålig verkställighet (Ahmed, Neel &

Wang 2013; Leuz, 2010). Företagsledare har därmed ökade möjligheter att justera sina inkomster för att bättre möta prognoser.

Resultatutjämnning

Graham, Harvey och Rajgopals (2005) visar i en studie att företag är villiga att offra långsiktigt ekonomiskt värde för att möta kortsiktiga resultatmål. Anledningen till detta är att marknaden reagerar negativt om ett företag missar ett resultatmål. Vidare visar studien att 78 procent av de tillfrågade cheferna i studien är villiga att offra ekonomiskt värde i utbyte mot ett jämnt resultat. Anledningen till att företag vill rapportera ett jämnt resultat är att stora svängningar i resultatet innebär att förutsägbarheten om framtiden försämras, vilket gör att aktiekursen sjunker. Aktiekursen sjunker eftersom investerare och analytiker inte tycker om osäkerhet. Med andra ord har företag marknadsbaserade incitament att utjämna resultatet. (Graham, Harvey & Rajgopals, 2005)

Acharya och Lambrecht (2015) visar genom sin studie att företag vill jämna ut resultatet i syfte att rapportera inkomster som möter utomstående intressenters förväntningar. Anledningen till att företag kan utjämna inkomsterna över tid är att det råder informationsasymmetri mellan företag och dess utomstående intressenter. Vidare påvisar Acharya och Lambrecht (2015) att företag kan vara ovilliga att välja åtgärder som ökar utomstående intressenters förväntningar om framtida inkomster.

Negativ resultatmanipulering

Resultatmanipulering förekommer inte bara i form av positiv manipulering av resultat. Vissa situationer innebär ökade incitament till att redovisa sämre resultat. Enligt Dechow och Sloan (1991) förekommer fenomenet i störst utsträckning när företag redan befinner sig långt under sina mål. I en sådan situation kan det vara lägligt att redovisa ett ännu lägre resultat, som istället bäddar för att senare redovisningsperioder kunna prestera betydligt bättre. Fenomenet kallas för Big Bath Accounting. Jordan, Clark och Vann (2007) menar att negativ manipulering i vissa situationer är vanligt förekommande då marknadsens syn på företaget inte påverkas särskilt mycket av att det redovisade resultatet går från lågt till ännu lägre. Enligt Latif, Strickland och Yang (2011) manipulerar ibland ett företag sitt resultat negativt för att sänka förväntningarna på företaget, och därmed även målen för att erhålla bonus. Detta gör det möjligt för företagsledare att i framtiden kunna plocka ut stora bonusar.

Bonus

Ytterligare en orsak till resultatmanipulering är bonussystem som baseras på det redovisade resultatet. När företagsledare är nära att nå gränsen för att nå sin bonus enligt föreliggande avtal visar forskning av exempelvis Healy (1985) att förekomsten av resultatmanipulering ökar. Enligt DeGeorge, Patel och Zeckhauser (1999) manipulerar fler företag resultatet ju närmare målen de befinner sig.

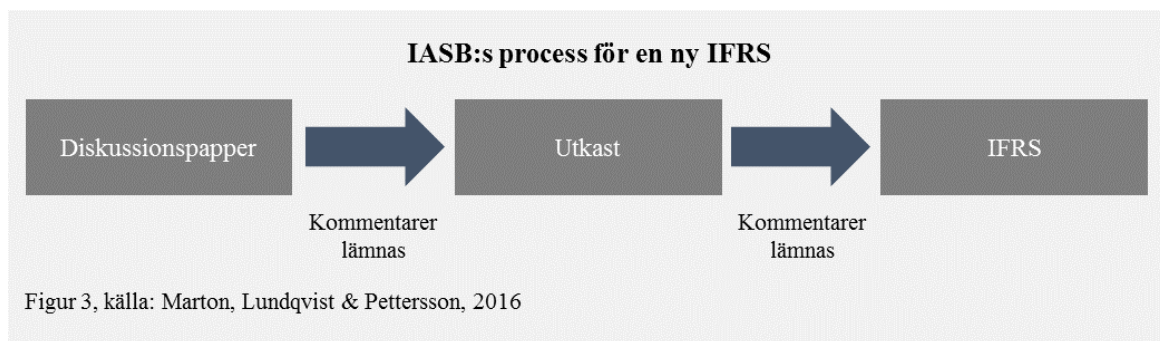
Forskningen av Healy (1985) bekräftar bonushypotesen som föreslår att många företag, utifrån ett effektivitetsperspektiv, väljer att erbjuda företagsledningen bonusar som baseras på företagets redovisade resultat. Detta motiverar företagsledningen, som i enlighet med agentteorin antas jobba för sitt eget bästa, att även jobba för företagets bästa. Dock föreslår bonushypotesen att när bonussystemet väl är på plats kommer företagsledningen manipulera redovisningen för att få en högre bonus, vilket påvisar idén om att människan är nyttomaximerande enligt agentteorin. (Deegan & Unerman, 2011)

Trots att bonushypotesen föreslår att företagsledningar kommer försöka manipulera redovisningen för att öka sin bonus, anser en del forskare att redovisad vinst är ett effektivt sätt att mäta företagsledningens prestation. Det anses vara mer effektivt än att mäta företagsledningens prestation utifrån företagets aktiekurs eller kassaflöde. Företagets aktiekurs påverkas till stor del av marknadsfaktorer som ligger utanför företagsledningens kontroll. Om ett företags aktie stiger i värde är det svårt att avgöra hur mycket som kan förklaras av företagsledningens handlande och hur mycket som kan förklaras av externa marknadsfaktorer (Sloan, 1993). Kassaflöde i sin tur mäter inte nödvändigtvis företagsledningens prestation på ett rättvisande sätt, då kassaflöden inte tar hänsyn till de åtgärder företagsledningen har vidtagit under perioden för att öka värdet på företaget. Detta gäller framförallt när prestation mäts under korta tidsintervaller (Dechow, 1994). Redovisad vinst har därmed önskvärda egenskaper som andra prestationsmått saknar, som exempelvis objektivitet, tillförlitlighet och verifierbarhet (Watts & Zimmerman, 1986).

4. Institutionalialia

4.1 IASB:s standardsättningsprocess

IASB:s huvudsakliga uppgift är att utveckla IFRS. Processen för framtagning av en ny IFRS är relativt standardiserad och börjar med att ett förslag presenteras av en part. Det kan exempelvis vara en nationell normgivare eller IASB:s styrelse som presenterar ett projektförslag. När förslaget är antaget utvecklar IASB ett första diskussionsdokument (discussion paper) som går ut på remiss till intressenter. Dokumentet offentliggörs på IASB:s hemsida och därefter kan intressenter lämna sina kommentarer. När remissvaren har gått igenom lämnar IASB ett första utkast. Intressenter har även möjlighet att lämna kommentarer på detta utkast. Efter att ha gått igenom de remissvar som lämnats på utkastet publicerar IASB den slutliga versionen i form av en ny IFRS. I vissa fall lämnar IASB ytterligare ett utkast innan de publicerar den slutliga versionen. För IFRS 15 lämnades det två utkast innan den slutliga standarden publicerades. (Marton, Lundqvist, Pettersson, 2016)

4.2 Det nya regelverket - IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

Det nya regelverket IFRS 15 publicerades i maj 2014 och kommer att börja tillämpas från och med 1 januari 2018. Den nya standarden ersätter dagens standarder och tillhörande tolkningar, vilka är IAS 11, IAS 18, SIC 31, IFRIC 13, IFRIC 15 och IFRIC 18. Detta medför att de specifika bestämmelserna som finns i dessa standarder och tolkningar ersätts med en generell intäktsmodell som är tillämplig för alla typer av intäkter som är hänförliga till avtal med kunder. IFRS 15 är inte tillämplig för intäkter av leasingavtal och intäkter från finansiella instrument. För de två områdena finns det separata standarder. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Den nya standarden anses vara mer förankrad med IASB:s föreställningsram och innehåller mer vägledning än tidigare. Utgångspunkten i IFRS 15 är att när ett företag ingår ett avtal med en kund så uppkommer en kontraktuell rättighet, en tillgång, samt en kontraktuell skyldighet,

en skuld. Tillgången innebär en rättighet för företaget att få betalt och skulden innebär en skyldighet för företaget att utföra det avtalet anger, exempelvis att leverera en vara eller tjänst. Den nya standarden fastställer principer för intäktsredovisningen i syfte att olika användare ska förstå intäktens storlek, karaktär och tidpunkt. De ska även kunna förstå vilka osäkerheter och kassaflöden som är hänförligt till ett avtal. Beträffande när en intäkt ska redovisas kan IFRS 15 både innebära en senareläggning och tidigareläggning jämfört med IAS 18. Försäljning av en vara redovisas normalt vid en tidpunkt, medan tjänsteuppdrag som löper över en längre tid både kan redovisas vid en tidpunkt eller över tid. Det som avgör detta är när kontrollen överförs. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

4.2.1 Femstegsmodellen

Den nya standarden är avtalsbaserad och bygger på en femstegsmodell som fastställer när intäkter ska redovisas och till vilka belopp (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016). Femstegsmodellen bygger på följande princip, citerat från den nya standarden:

”The core principle of IFRS 15 is that an entity recognises revenue to depict the transfer of promised goods or services to customers in an amount that reflects the consideration to which the entity expects to be entitled in exchange for those goods or services.”

(IFRS Foundation B, s.A678)

För att bedöma när intäkter ska redovisas och till vilka belopp är både juridisk form och ekonomisk substans av betydelse. När köpare och säljare har nått en överenskommelse om innehållet i avtalet har båda parter en förpliktelse. Säljaren ska utföra vissa prestationsåtaganden och köparen ska betala för dessa prestationsåtaganden. I takt med att säljaren utför dessa prestationsåtaganden redovisas intäkter kopplade till när kontrollen övergår från säljaren till köparen (Marton, Lundqvist, Pettersson, 2016). Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av de olika stegen i femstegsmodellen.

Steg 1 – Identifiera avtalet

Den nya standarden definierar ett avtal som ett avtal mellan två eller flera parter som skapar genomdrivbara rättigheter och skyldigheter. Avtalet kan vara muntligt, skriftligt eller underförstått genom ett företags sedvanliga affärspraxis. I vissa fall kombineras två eller flera

avtal och bildar ett enda avtal (KPMG, 2016). Det kan exempelvis ske om två eller flera avtal har förhandlats fram som ett paket (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016).

Steg 2 – Identifiera prestationsåtaganden

I det här steget identifieras de prestationsåtaganden som finns i avtalet. Ett avtal innehåller löften att överföra varor eller tjänster till en kund. Om dessa varor eller tjänster är distinkta utgör de prestationsåtaganden som ska redovisas som separata åtaganden. En vara eller tjänst är distinkt om den uppfyller följande två kriterier:

- Kunden kan dra nytta av tjänsten eller varan på egen hand eller tillsammans med andra resurser som är lättillgängliga för kunden.
- Företagets löfte att överföra en vara eller tjänst till kunden går att identifiera separat från andra löften i avtalet. (IFRS Foundation B)

Detta är ett sätt att dela upp en transaktion i olika delar, det vill säga i komponenter (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016). Om en vara eller tjänst inte är distinkt ska den kombineras med andra varor och/eller tjänster i avtalet (KPMG, 2016).

Steg 3 – Fastställ transaktionspriset

I det här steget ska transaktionspriset för hela avtalet fastställas. Transaktionspriset är ersättningen i ett avtal som ett företag förväntas erhålla i utbyte mot att en överföring av en vara eller tjänst sker till en kund. Bedömning ska ske om priset inkluderar en finansieringskomponent, det vill säga ränta som uppstår om kunden betalar i förskott eller efterskott. Värdet av eventuell ersättning som betalas i annan form än pengar, till exempel en tillgång, ska även inkluderas i transaktionspriset. Utöver detta ska ersättning som kommer att behöva betalas till kund, exempelvis vite om leveransen blir försenad, inkluderas i transaktionspriset. (IFRS Foundation B)

Ersättningen kan även bestå av en rörlig del som till exempel kan utgöras av returrätt, mängdrabatt eller prestationsbaserad ersättning. Beroende på avtalets utformning och andra omständigheter ska ett företag uppskatta den rörliga ersättningen genom att använda det förväntade värdet (expected value) eller det mest sannolika beloppet (most likely amount). Ett företag kan dock behöva begränsa hur mycket rörlig ersättning som inkluderas i transaktionspriset. Rörlig ersättning ska endast inkluderas i transaktionspriset om det är högst

sannolikt att en betydande återföring inte senare kommer att inträffa. Med betydande återföring menas att ett företag justerar ner intäkterna. (KPMG, 2016) I standarden anges följande:

”An entity shall include in the transaction price some or all of an amount of variable consideration estimated in accordance with paragraph 53 only to the extent that it is “highly probable” that a significant reversal in the amount of cumulative revenue recognised will not occur when the uncertainty associated with the variable consideration is subsequently resolved.”

(IFRS Foundation B, s.A694)

Ett exempel är försäljning av en vara med returrätt som är att betrakta som en form av rörlig ersättning. Företaget ska endast redovisa intäkter för de varor som inte bedöms komma tillbaka och måste således göra en uppskattning avseende hur många varor som bedöms returneras till företaget. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Steg 4 – Allokera transaktionspriset på respektive åtagande

I det här steget ska transaktionspriset som identifierades i föregående steg allokeras till de prestationsåtaganden som identifierades i steg två. Detta steg är ej aktuellt om ett avtal endast innehåller ett prestationsåtagande. Den generella utgångspunkten är att transaktionspriset ska fördelas utifrån ett fristående försäljningspris, vilket innebär att transaktionspriset ska fördelas utifrån vad företaget skulle fått betalt om varan eller tjänsten hade sålts separat. Det bästa beviset på ett fristående försäljningspris är ett observerbart pris från en försäljning av en specifik vara eller tjänst till liknande kunder. I de fall det inte finns ett observerbart pris ska företaget uppskatta priset genom att antingen:

- Utvärdera marknaden och uppskatta priset som kunderna är villiga att betala för varan eller tjänsten;
- Prognostisera förväntad tillverkningskostnad plus en rimlig vinstmarginal; eller
- I undantagsfall, tillämpa den så kallade residualmetoden som innebär att man subtraherar summan av observerbara, fristående försäljningspriser från det totala transaktionspriset. (KPMG, 2016)

Fördelningen av hela avtalets transaktionspris till respektive åtagande syftar bland annat till att transaktionspriset ska fördelas så att eventuell rörlig ersättning och rabatt inte hänförs till ett

enda åtagande. Om försäljningspriset är mycket varierande och osäkert måste dock residualmetoden tillämpas, vilket innebär att eventuell rabatt och/eller rörlig ersättning hänförs till ett prestationsåtagande. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

Steg 5 – Redovisa intäkter när, eller i takt med att, respektive åtagande utförs

Detta steg tillämpas på varje enskilt prestationsåtagande var för sig. Ett företag ska redovisa en intäkt när, eller i takt med att, ett prestationsåtagande utförs, det vill säga när företaget överför kontrollen av en vara eller tjänst till en kund. Kontrollen kan överföras antingen vid en tidpunkt eller över tid. Beloppet som redovisas är det belopp som i steg fyra fördelades till åtagandet. (IFRS Foundation B)

Först och främst ska ett företag bedöma om en intäkt ska redovisas över tid. Är något av följande tre kriterier uppfyllda ska intäkten redovisas över tid (citerat från Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.302):

1. *”Kunden erhåller och förbrukar fördelarna samtidigt som företaget utför åtagandet/prestationen.”*
2. *”Kunden kontrollerar tillgången medan företaget producerar eller förbättrar den.”*
3. *”Företagets prestation skapar inte en tillgång för vilken kunden har en alternativ användning och företaget har rätt till betalning för hittills utförda prestationer.”*

Om en eller flera av följande kriterier är uppfyllda ska kunden välja en lämplig metod för att redovisa intäkterna över tid. Det kan vara en output-metod som exempelvis bygger på antalet producerade enheter. Det kan även vara en input-metod som innebär att företaget exempelvis redovisar en intäkt i förhållande till nedlagda kostnader. Målet är att på bästa sätt avbilda företagets prestation i att överföra kontrollen av varor eller tjänster till kunden. (KPMG, 2016)

Om inget av ovanstående kriterier är uppfyllda ska intäkten redovisas vid den tidpunkt säljaren överför kontrollen av varan eller tjänsten till kunden. Standarden anger indikatorer på när kontrollen övergår. Indikatorer på att kontrollen har övergått inkluderar att kunden är skyldig att betala, har legal äganderätt till tillgången, innehar den fysiska tillgången, har övertagit betydande risker som är förknippade med ägande av tillgången samt att kunden har accepterat tillgången. (KPMG, 2016)

5. Empiri

5.1 Det andra utkastet på de nya riktlinjerna för intäktsredovisning

Vi identifierade 13 stycken remissvar från 12 olika organisationer skrivna utifrån ett användarperspektiv. Organisationen CFA Institute lämnade två stycken remissvar på det andra utkastet.

Då mängden data är hanterbar presenterar vi varje organisations remissvar var för sig. Först beskrivs organisationen i syfte att förklara vad som gör den relevant. I nästa steg återges organisationens övergripande kommentar om den nya standarden. Denna information återfanns ofta i början av respektive remissvar. Slutligen återges organisationens synpunkter avseende resultatmanipulering, jämförbarhet samt korrekt återgivande i de nya riktlinjerna för intäktsredovisning. Denna information togs fram genom att läsa hela remissvaret och återge det som var hänförligt till de olika områdena.

5.2 Remissvar från användare

5.2.1 CL 28: ITAC - Investors Technical Advisory Committee

Datum: 12 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

ITAC arbetar nära FASB för att säkerställa att investerarperspektivet tas i beaktande i samband med utvecklingen av nya redovisningsstandarder. Kommittén består av sju till elva medlemmar som bland annat arbetar som analytiker och fondförvaltare.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

ITAC skriver att de stödjer projektets mål att:

- Eliminera inkonsekvenser i nuvarande riktlinjer.
- Förbättra intäktsredovisningens jämförbarhet mellan företag, branscher och kapitalmarknader.
- Ge mer användbar information till användare av finansiella rapporter genom att förbättra upplysningskraven.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

ITAC anser att den kontrollbaserade modellen för intäktsredovisning resulterar i en mer liberal syn på riskabla transaktioner. ITAC menar att modellen kan göra att intäkter redovisas för tidigt. Istället för den föreslagna modellen, som bygger på att en intäkt ska redovisas när säljaren överför kontrollen av varor eller tjänster till köparen, anser ITAC att intäkter ska redovisas när säljaren överför kontrollen och betydande risker till köparen. ITAC belyser att den kontrollbaserade modellen annars kan resultera i att företag väljer att genomföra mer riskabla transaktioner för att möta marknadens krav och tillväxtmål:

”For most companies, revenue growth is an important metric for investors and greatly affects a company’s stock price and credit risk. Management is under enormous pressure to meet revenue growth targets, particularly when the underlying does not comfortably deliver that growth. Retaining significant risks is one way to promote sales that would otherwise not occur. Thus, risky transactions are sometimes the difference between making and missing revenue targets. Prudent standards must address these transactions.”

ITAC ger några exempel på riskabla transaktioner. Det kan exempelvis röra sig om en säljare som hjälper köparen att finansiera transaktionen där köparen har svag kreditvärdighet.

Beträffande upplysningskraven betonar ITAC att investerare ofta tar hänsyn till även icke-finansiella uppgifter i den finansiella rapporteringen för att kunna skaffa sig en helhetsbild över intäkterna. ITAC föreslår att styrelsen fastställer en bred princip som ger varje enskilt företag utrymme att själva bedöma vilka uppgifter, både icke-finansiella och finansiella, som utifrån företagets omständigheter är mest informativa, och därmed bör komplettera den finansiella rapporteringen.

Slutligen tar ITAC upp utkastets föreslagna begränsningar för hur rörlig ersättning ska redovisas. ITAC anser att begränsningarna ger stort utrymme för ett företags egna bedömningar, vilket kan leda till olika beräkningar mellan företag. Detta kan i sin tur leda till jämförelseproblematik mellan företag.

5.2.2 CL 44: State Street Corporation

Datum: 12 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

State Street är ett amerikanskt företag som erbjuder institutionella investerare en rad finansiella tjänster, däribland kapitalförvaltning. Per den sista december 2011 förvaltade State Street tillgångar till ett värde av cirka 1 900 miljarder USD. Remissvaret från State Street är skrivet utifrån ett perspektiv som kapitalförvaltare, med andra ord som användare av finansiella rapporter. Remissvaret är även skrivet utifrån ett perspektiv som upprättare av företagets egna finansiella rapporter.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

State Street skriver att de stödjer styrelsens ansträngningar att åstadkomma förbättrad jämförbarhet genom att ge ut ett mer enhetligt och robust ramverk för intäktsredovisning. State Street skriver att de anser att utkastet behöver förändras inom vissa områden, vilka beskrivs i nästa stycke. Utkastet behöver förändras för att uppnå den rätta balansen mellan en global intäktsredovisningsmodell och se till att de finansiella rapporterna ger användare relevant och tillförlitlig information för att kunna bedöma ett företags prestation.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

State Street anser att vissa paragrafer gällande tjänsteavtal för kapitalförvaltningsindustrin, som löper över tid, behöver förtydligas och konkretiseras med tydliga exempel för att säkerställa en konsekvent tillämpning. Dessutom anser de att upplysningskraven är alltför komplicerade för att uppnå styrelsens mål att assistera användare med att enklare förstå avtalen, vilket riskerar att leda till att jämförbarheten blir sämre.

5.2.3 CL 81: Cigna Corporation

Datum: 13 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

Cigna är ett amerikanskt vårdföretag med cirka 40 000 anställda världen över som erbjuder vårdförsäkringar. Vid tidpunkten för remissvaret hade Cigna cirka 22 miljarder USD investerat i statsobligationer och andra privata skuldinstrument, som exempelvis företagsobligationer. Cignas ledning utgör därmed en användare av finansiell information. Cignas remissvar är

skrivet utifrån ett sammanslaget perspektiv som upprättare och användare av finansiella rapporter.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

Cigna stödjer styrelsens mål att skapa ett mer robust ramverk för intäktsredovisning som kommer att resultera i mer användbar information för användare av finansiella rapporter. Cigna anser att kravet på att identifiera och dela upp olika prestationsåtaganden kommer att öka komplexiteten och kostnaderna för att ta fram finansiella rapporter. Vidare anser de att dessa nackdelar väger tyngre än potentiella fördelar för användarna.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

Till skillnad från IASB och FASB är Cigna inte fullständigt övertygade att en enda intäktsredovisningsmodell kommer att öka jämförbarheten mellan företag, branscher och kapitalmarknader. Cigna påpekar att det är nödvändigt att eventuella ändringar i befintliga US GAAP eller IFRS måste återspegla de olika behov som finns hos olika företagsledningarna och användare. De anser att den föreslagna femstegsmodellen, som fastställer när intäkter ska redovisas, är en för detaljerad och noggrann process att använda sig av vid långtgående tjänsteavtal. Cigna menar att den inte förser användare med lämplig och korrekt information. De anser även att tjänsteavtal som löper kortare än tolv månader bör få enklare upplysningskrav.

5.2.4 CL 100: EFFAS - The European Federation of Financial Analysts Societies

Datum: 13 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

EFFAS är en paraplyorganisation för nationella analytikerorganisationer. Organisationen består av 27 medlemmar som representerar över 16 000 yrkesverksamma personer inom kapitalförvaltning, investeringsrådgivning, aktieanalys och kreditanalys.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

EFFAS poängterar att intäkterna är startpunkten för finansiell analys och att posten därmed är av största relevans för analytiker. Organisationen är positiv till projektet och skriver att IASB:s försök att åstadkomma en enhetlig standard för intäktsredovisning tillsammans med FASB är ett uppmuntrande steg i rätt riktning mot en ökad harmonisering. Vidare skriver EFFAS att de

dock tycker att utkastet består av många förvirrande formuleringar. De efterfrågar ett enklare språk, vilket de tror kommer att resultera i en mer direkt och okomplicerad diskussion.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

EFFAS har invändningar mot förslaget om hur rörlig ersättning i ett avtal ska hanteras. De anser att regelverket ger utrymme för företag att manipulera uppskattningar i syfte att öka intäkterna. Detta kan exempelvis ske ett år då företaget presterar dåligt och inte når sina intäktsmål och prognoser. EFFAS skriver även att villkoren i standarden som ska förhindra att företagsledningen gör subjektiva bedömningar inte är tillräckligt tydliga. De är därför svåra att tillämpa och kontrollera för revisorer. Mot bakgrund av detta föreslår EFFAS att den rörliga delen av intäkterna inte bör redovisas.

5.2.5 CL 137: ICGN - International Corporate Governance Network

Datum: 12 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

ICGN är en global medlemsorganisation av institutionella investerare, privata investerare, företag och rådgivare från 50 länder. ICGN:s medlemmar ansvarar för förvaltning av tillgångar till ett värde av 18 000 miljarder USD. Organisationens mål är att förbättra standarder för bolagsstyrning världen över, vilket bland annat inkluderar att ge feedback på redovisning och revision från ett perspektiv som internationell investerare och aktieägare.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

ICGN stödjer FASB:s och IASB:s mål att skapa en standard för intäktsredovisning som kommer att förbättra IFRS och US GAAP genom att bland annat ta bort olikheter och inkonsekvenser i nuvarande riktlinjer samt förbättra jämförbarheten mellan företag, industrier och kapitalmarknader. ICGN håller med om den centrala principen att ett företag ska redovisa intäkter från ett avtal med en kund när ett företag överför kontrollen av en vara eller tjänst till en kund till det belopp som förväntas erhållas.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

ICGN uttrycker oro över vissa formuleringar i bestämmelserna om hur rörlig ersättning ska redovisas. Paragraf 81 i den föreslagna standarden anger:

”If the amount of consideration to which an entity will be entitled is variable, the cumulative amount of revenue the entity recognises to date should not exceed the amount to which the entity is reasonably assured to be entitled.”

ICGN anser att uttrycket reasonable assurance behöver klargöras ytterligare, då företag annars kan manipulera sitt resultat. ICGN identifierar även risk för resultatmanipulering i samband med att kontrollen av en vara eller tjänst överförs över tid. ICGN skriver följande:

”Some may find the distinction between having ”a right to payment” and, for instance, being “virtually certain to receive payment” fairly arbitrary, and whilst in general we support requiring a right to payment which is a more objective condition we have concerns that an entity may still be able to manage earnings.”

ICGN skriver även att de anser att begreppet kontroll måste stödjas av vägledning och förtydligande för att fungera för mer komplexa företag. De tror att begreppet som ett kriterium i den finansiella rapporteringen kan visa sig vara problematisk på vissa områden. För att begreppet kontroll ska kunna användas som ett kriterium vid intäktsredovisning stödjer ICGN villkoren om avskiljbarhet och användbarhet i definitionen av när en vara eller tjänst överförs från säljare till köpare.

5.2.6 CL 243: SAAJ - The Securities Analysts Association of Japan

Datum: 13 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

SAAJ är en ideell organisation som erbjuder utbildning och olika examinationsprogram för värdepappersanalytiker. Antalet medlemmar är cirka 25 000. Inom organisationen finns en kommitté som heter The Corporate Accounting Committee (CAC). Det är denna kommitté som har skrivit detta remissvar. Kommittén består av 14 medlemmar, varav merparten är aktieanalytiker, kreditanalytiker eller fondförvaltare.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

CAC anser att det nya utkastet är en förbättring jämfört med det första utkastet som kom i juni 2010. De har dock identifierat en del punkter som kan förbättras, bland annat anser CAC att metoden successiv vinstavräkning, som i vissa fall används för projekt som löper över tid,

beskrivs för abstrakt. Vidare uppmanar organisationen IASB och FASB att fortsätta ta del av användares åsikter och rekommendationer. Organisationen genomförde en undersökning bland sina medlemmar där de ställde frågan:

”Do you think the exposure draft as a whole will improve revenue recognition standards?”

Undersökningen skickades till 83 medlemmar, varav 51 svarade. På frågan svarade 51 procent ”Yes”, 16 procent ”No” och 33 procent ”Cannot judge at this moment”.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

I det andra utkastet föreslås att de ackumulerade intäkterna som ett företag redovisar för rörlig ersättning inte bör överstiga det belopp som företaget rimligen är försäkrade att ha rätt till. CAC anser att förslaget kommer att kunna bidra till att rörlig ersättning redovisas mer korrekt, men en del förtydliganden måste göras. Exempelvis är en del av paragraferna som beskriver tillvägagångssättet för hur rörlig ersättning ska redovisas för abstrakta, vilket kan medföra förvirring. Tillvägagångssättet kan visserligen förhindra att intäkter redovisas till ett för högt belopp, men kanske inte är effektivt för att förhindra bristfällig intäktsredovisning.

Gällande de utökade upplysningskraven är CAC medvetna om att en del upprättare av finansiella rapporter anser att utkastet föreslår relativt ansträngande krav för hur upplysningarna bör utformas. CAC menar dock att upplysningarna som har föreslagits är otroligt viktiga för företag med en betydande mängd utestående, långfristiga, avtal, och att det snarare är konstigt att dessa upplysningskrav inte har funnits med tidigare. En del av medlemmarna anser att upplysningskraven bör begränsas till långsiktiga avtal där informationen kommer vara mest väsentlig. Anledningen till detta, anser dessa medlemmar, är att nuvarande handelsföreskrifter i Japan innebär att det kan bli dyrt att samla in information om vissa poster. Slutligen skriver CAC att användbar information varierar beroende på bransch och affärsmodell, och därför är det av stor betydelse att IASB utarbetar en tydlig vägledning gällande upplysningskraven där väsentlighet är en viktig aspekt.

5.2.7 CL 275: Standard & Poor's

Datum: 14 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

Standard & Poor's är ett amerikanskt kreditvärderingsinstitut, vilket innebär att de ger kreditbetyg på olika skuldinstrument genom att analysera risker med lån till exempelvis företag och stater. Företaget har cirka 1 500 kreditanalytiker.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

Standard & Poor's stödjer en internationell harmonisering av redovisningsstandarder och tror att enhetliga standarder av hög kvalitet kommer att göra de globala kapitalmarknaderna mer effektiva. Standard & Poor's skriver att de ger kreditbetyg på företag från hela världen och att det är viktigt att det går att jämföra redovisningen när de genomför sina peer-analyser. Peer-analys är ett verktyg som exempelvis används vid värdering av företag och innebär att man jämför vad liknande företag värderas till. De ställer sig därför positiva till styrelsens mål att förbättra jämförbarheten mellan olika företag och industrier.

Standard & Poor's skriver att de tror att de flesta användarna av finansiella rapporter lägger stor vikt vid intäktsposten. Analytiker kollar både på historiska intäktssiffror och på uppskattningar om framtiden i sina analyser. Intäkter påverkar viktiga resultatmått för finansiell analys som EBIT och EBITDA. Kreditvärderingsinstitutet stödjer styrelsens mål att utveckla en enhetlig intäkt/redovisningsstandard. De stödjer styrelsens mål att eliminera inkonsekvenser som finns i nuvarande riktlinjer. De välkomnar bättre information kring intäkters storlek och tidpunkt för redovisning. Vidare välkomnar Standard & Poor's att den nya standarden ger bättre förståelse för vilka osäkerheter och kassaflöden som är hänförligt till ett avtal.

Standard & Poor's skriver att de på ett övergripande plan håller med om den nya standardens avtalsbaserade principer. De är dock bekymrade över en del områden i det andra utkastet. Bland annat anser de att det krävs en tydligare vägledning för hur principerna ska tillämpas i vissa branschspecifika situationer. Trots detta tror de att den föreslagna standarden kommer att vara en förbättring jämfört med nuvarande standarder. Den nya standarden kommer att förse användare med bättre finansiell information så länge den tillämpas konsekvent och tillräckliga upplysningar lämnas.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

Standard & Poor's tror att vissa principer i den föreslagna standarden innebär ett ökat utrymme för uppskattningar, tolkningar och bedömningar från företagsledningen. Detta kan leda till att företag inom samma bransch redovisar intäkter på olika sätt, vilket potentiellt resulterar i sämre jämförbarhet. Standard & Poor's menar att modellen för intäktsredovisning behöver belysa riskerna med en transaktion på ett tydligare sätt. Standard & Poor's anser att en intäkt ska redovisas när både kontroll och betydande risker övergår från säljare till köpare. Det finns transaktioner där säljare behåller betydande risker kopplade till en överförd vara eller tjänst, exempelvis vid försäljning av fastigheter. Standard & Poor's anser att om inte betydande risker finns med i modellen för när en intäkt ska redovisas kan det resultera i att intäkter redovisas för tidigt, vilket gör det svårt att analysera ett företags ekonomiska risker. Om en säljare fortsätter att vara exponerad mot risker i samband med en transaktion ska det lämnas upplysningar om detta anser Standard & Poor's.

De ser även en risk att den nya standarden kan bidra till att öka skillnaderna mellan rapporterade intäkter och faktiska kassaflöden. Vidare skriver Standard & Poor's att det andra utkastet kan innebära att en del icke nödvändiga upplysningar lämnas, samt att det andra utkastet ökar komplexiteten för användare vid analys av finansiella rapporter. Standard & Poor's menar även att vissa aspekter i den föreslagna standarden ger valmöjligheter som kan leda till större skillnader mellan liknande företag.

Upplysningar är viktiga när det kommer till analys av en mängd information som är nära kopplad till redovisning av intäkter. Standard & Poor's stödjer generellt de föreslagna upplysningskraven, men anser att de kan gå djupare i att tillhandahålla ett ramverk som kan hjälpa användare av finansiella rapporter att förstå ekonomiska drivkrafter och samband, samt dess effekt på företag.

Beträffande redovisning av rörlig ersättning uttrycker Standard & Poor's en oro över att standarden ger stort utrymme för bedömningar från företagen. De är kritiska mot uttrycket *reasonably assured* och vill att styrelsen redogör för hur de definierar uttrycket.

Standard & Poor's diskuterar problematiken med många alternativa sätt att redovisa, vilket påverkar jämförbarheten negativt och gör det svårt för användare av finansiella rapporter att analysera liknande företag. Standard & Poor's skriver att detta även kan leda till att företag

väljer att manipulera sitt resultat genom att välja en fördelaktig metod för en transaktion, trots att den valda metoden inte nödvändigtvis bäst avspeglar den ekonomiska verkligheten av transaktionen. Standard & Poor's uppmanar styrelsen att minska alternativa redovisningsmetoder.

5.2.8 CL 284: IMA - Investment Management Association

Datum: 13 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

IMA representerar branschen för kapitalförvaltning i Storbritannien. Medlemmar inkluderar fondförvaltare, avdelningar för kapitalförvaltning på retailbanker, försäkringsbolag och investmentbanker. Medlemmarna ansvarar för tillgångar till ett värde av cirka 4 000 miljarder GBP. IMA:s medlemmar är stora investerare i företag vars värdepapper handlas på olika börser. På grund av detta är IMA intresserade av de standarder som styr hur dessa företag upprättar sina finansiella rapporter.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

IMA skriver att de välkomnar att IASB jobbar tillsammans med FASB med en ny standard för intäktsredovisning som en del av konvergensprojektet. IMA betonar att intäktsredovisning är en viktig post i de finansiella rapporterna som involverar flera problem. De uppskattar att IASB har tagit kommentarerna till det första utkastet i beaktande. Avslutningsvis skriver IMA att det är några områden i den föreslagna standarden som de är bekymrade över, till exempel området som berör hur rörlig ersättning ska hanteras.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

IMA identifierar risk för resultatmanipulering i samband med att det finns en rörlig ersättningsdel i ett avtal. Organisationen uttrycker oro över begreppet reasonably assured. De tycker inte att det framgår tillräckligt tydligt när det är uppnått. IMA skriver:

”Whilst the proposed constraints in paragraph 82 are necessary, further clarification is needed on ”reasonably assured”. This is used repeatedly in the exposure draft and to avoid the possibility of earnings management, clarity is needed over when it is achieved.”

Beträffande prestationsåtaganden som löper över tid, exempelvis tjänstekontrakt och byggprojekt, betonar IMA att det kan vara svårt att avgöra när kontrollen övergår om det inte finns tydlig vägledning. Vidare skriver IMA:

”Whilst Paragraph 35 sets out a clear framework that can be applied in determining whether performance is continuous in part it may be overly prescriptive and not allow the underlying circumstances to be taken into account.”

5.2.9 CL 288: ESMA - European Securities and Markets Authority

Datum: 14 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

ESMA är en oberoende myndighet inom EU som bidrar till att skydda stabiliteten i EU:s finansiella system. Organisationens uppdrag är att stärka investerarnas skydd samt att främja fungerande och stabila finansmarknader. För sitt remissvar tog ESMA in åsikter från europeiska investerare.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

ESMA skriver att intäktsposten är viktig för investerare. ESMA understryker att det är viktigt att redovisningsstandarder ger en sanningsenlig bild över ett företags finansiella position och prestation för att investerare ska kunna fatta beslut utifrån denna information. På ett översiktligt plan håller ESMA med om de föreslagna principerna i den nya standarden. De har dock invändningar på några områden, exempelvis hur rörlig ersättning ska hanteras samt definitionen av begreppet kontroll.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

Beträffande redovisning av en rörlig ersättningsdel uttrycker ESMA oro över att företag kommer redovisa detta på olika sätt. ESMA anser att de indikatorer som avgör om en rörlig ersättningsdel ska redovisas eller inte kräver för mycket bedömningar från företagsledningen.

Ett företag ska redovisa en intäkt när, eller i takt med att, ett prestationsåtagande utförs. Med andra ord när kontrollen övergår från säljare till köpare. Kontrollen kan överföras antingen vid

en tidpunkt eller över tid. ESMA anser att begreppet kontroll behöver förtydligas och utgör föremål för subjektiva bedömningar:

“The Exposure Draft provides however only a brief description and no clear definition of what control is. ESMA thinks that such a definition is key to achieve consistent application in practice.”

“ESMA is concerned that the indicators of control proposed in paragraph 37 could lead to the inconsistent recognition of revenue between entities as those indicators are not decisive and rely unduly on the judgment of management.”

5.2.10 CL 328: CFA UK - Chartered Financial Analyst Society of the United Kingdom

Datum: 26 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

Organisationen representerar över 9 000 personer i finansbranschen i Storbritannien. CFA UK bildades 1955 och är en av de största medlemmarna i den globala organisationen CFA Institute.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

CFA UK ger inget övergripande omdöme om projektet. I remissvaret ger de endast svar på specifika frågor.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

CFA UK ställer sig positiva till de förändringar som IASB och FASB har gjort rörande hur rörlig ersättning ska redovisas. De konstaterar dock att området fortfarande är föremål för subjektiva bedömningar. CFA UK skriver:

“Expected value or “most likely amount” are still subjective, but apply a simpler test to what the user wants to know. It is inevitable, however, that the more subjective, or judgment-based, estimates are, the more users require disclosure of assumptions and sensitivities.”

Angående projekt som löper över tid skriver CFA UK att input-metoder är det tydligaste exemplet på när avsteg görs från principen om överföring av kontroll till säljare. En input-

metod innebär exempelvis att ett företag redovisar en intäkt, hänförligt till ett projekt som löper över tid, i förhållande till nedlagda kostnader. CFA UK skriver att risken med ett tillvägagångssätt som är väldigt passande för producenten eller tjänsteleverantören är att vissa intäkter kommer att redovisas för tidigt.

Beträffande upplysningskraven skriver CFA UK att intäkter är en av de viktigaste posterna för analytiker och att tidigare svagheter har lett till att CFA UK efterfrågar mer detaljerad information kring intäkterna. Utöver detta skriver CFA UK att de är angelägna om att företagen tillämpar standarden på ett sätt som återspeglar företagets affärsmodeller och ger relevant och väsentlig information.

5.2.11 CL 336: CRUF – The Corporate Reporting Users' Forum

Datum: 30 mars, 2012

Beskrivning av organisationen

CRUF bildades år 2005 av användare av finansiella rapporter. Syftet med organisationen är att vara ett öppet forum för att lära sig om och ge feedback på ändrade redovisningsstandarder som påverkar företags finansiella rapporter. Deltagare i CRUF inkluderar bland annat köpsideanalytiker, säljsideanalytiker, kreditanalytiker och fondförvaltare. CRUF möts på en regelbunden basis i Australien, Kanada, Frankrike, Tyskland, Hong Kong, Japan, Nya Zeeland, Sydafrika, Storbritannien och USA. I november 2015 hade CRUF cirka 250 deltagare världen över.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

CRUF är positiva till de nya riktlinjerna för intäktsredovisning och stödjer följande:

- Målet att utveckla en standard som kan tillämpas konsekvent över industrier, jurisdiktioner och olika kapitalmarknader.
- Den huvudsakliga principen att en intäkt ska redovisas när ett företag överför varor eller tjänster till en kund till det belopp som förväntas erhållas.
- Att identifieringen av separata prestationsåtaganden utgör basen för när intäkter ska redovisas för större, mer komplexa avtal.
- Förbättrade upplysningar. CRUF anser att noterna om när ett företag redovisar sina intäkter sällan ger användbar information.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

I frågan om rörlig ersättning understryker CRUF att sannolikhetsbedömningar ofta leder till rapporterade siffror som inte stämmer överens med hur utfallet sedan blir. Att fastställa sannolikheter ger utrymme för subjektiva bedömningar. Vissa medlemmar i CRUF oroar sig över att det andra utkastet ger utrymme för att rörlig ersättning kommer att tas upp i de finansiella rapporterna som intäkter till ett för lågt belopp. Anledningen till detta, anser dessa medlemmar, är att det andra utkastet endast har skrivits för att förhindra att intäkterna inte överskattas.

CRUF:s medlemmar i Japan anser att vägledningen gällande huruvida företag är “reasonably assured or entitled” till det belopp som beräknats av den rörliga ersättningen, behöver förtydligas. De anser att det är oklart om rörliga och fasta kostnader ska ingå i beräkningen av när den rörliga ersättningen är “reasonably assured or entitled”. CRUF menar att styrelsen bör klargöra definitionen för att säkerställa en korrekt beräkning som gör det möjligt att jämföra räkenskaperna.

En annan parameter CRUF tar upp är hur kostnader aktiveras i balansräkningen. Det vill säga att ett företag tar upp utgifter i balansräkningen som en tillgång i samband med exempelvis ett projekt som löper över längre tid. CRUF uttrycker oro över att vägledningen om vad som kan aktiveras i balansräkningen är alltför flexibel. CRUF anser att företag, i större utsträckning, ska ha möjligheten att direkt kostnadsföra dessa utgifter och att möjligheten att aktivera utgifter i balansräkningen bör begränsas. Annars menar CRUF att företag kan utnyttja den flexibla vägledningen i syfte att jämna ut det redovisade resultatet. CRUF efterfrågar lämpliga upplysningar på detta område som visar hur resultatet har påverkats av att utgifter har aktiverats i balansräkningen.

Utöver detta skriver CRUF att vägledningen om överföring av kontroll för avtal som löper över tid inte är tillräckligt tydlig och robust. Mer specifikt så är CRUF oroliga över reglerna för långsiktiga industriavtal, exempelvis flygplanstillverkning.

5.2.12 CL 358 & 358A: CFA Institute

Datum: 17 maj, 2012 (CL 358). 14 september, 2012 (CL 358A).

Beskrivning av organisationen

CFA Institute är en global, ideell organisation som består av mer än 108 000 yrkesverksamma personer i finansbranschen, däribland analytiker, fondförvaltare och investeringsrådgivare. Syftet med organisationen är att främja rättvisa och transparenta kapitalmarknader och därmed verka för att skydda investerare. För att uppfylla dessa mål jobbar CFA Institute för att säkerställa att företagens finansiella rapportering och annan information som lämnas till investerare håller hög kvalitet. Organisationen har kontor i Charlottesville, New York, Hong Kong och London.

Övergripande kommentar om de nya riktlinjerna

CFA Institute skriver att de inte kan betona nog hur viktig intäktsposten är för investerare. Den utgör startpunkten för analys av ett företag. De anser att det är viktigt att IASB och FASB utvecklar robusta riktlinjer som ger investerare den informationen som krävs för att kunna utvärdera belopp, timing och osäkerhet förknippat med redovisning av intäkter. CFA Institute anser att beslutet att förbättra modellen för intäktsredovisning är ett steg i rätt riktning.

Identifierade risker avseende resultatmanipulering, jämförbarhet & korrekt återgivande

CFA Institute pekar på att det finns en lång historia av resultatmanipulering och att en ökad kvalitet på upplysningarna om intäkter är viktigt för att förhindra detta. CFA Institute uttrycker dock oro över att de utökade upplysningarna kommer att bestå av standardformuleringar som är svåra för investerare att förstå. Vidare skriver CFA Institute att intäktsredovisning enligt det andra utkastet skulle innebära en del osäkerhet. CFA Institute efterfrågar även att IASB och FASB definierar varor och tjänster för att vägledningen ska kunna tillämpas konsekvent under US GAAP och IFRS. Utan dessa definitioner tror organisationen att intäktsredovisningens jämförbarhet kommer att bli sämre.

CFA Institute ger även kritik på hur upplysningskraven ser ut i förhållande till de olika stegen i den föreslagna femstegsmodellen. De skriver att det andra utkastet inte ger några upplysningar relaterade till det första steget (identifiera avtalet) och andra steget (identifiera prestationsåtaganden). De skriver att dessa två steg innehåller många bedömningar från företagets sida och att upplysningar om dessa bedömningar bör lämnas. Beträffande steg tre

(fastställ transaktionspriset) skriver CFA institute att subjektiva mätningar ligger till grund för hur rörlig eller osäker ersättning ska redovisas, vilket kräver att upplysningar lämnas till investerare. På steg fyra (allokera transaktionspriset) skriver CFA Institute att mer robusta och specifika upplysningskrav måste lämnas för hur ett företag uppskattar försäljningspriset. På det femte steget ska intäkterna redovisas när, eller i takt med att, respektive åtagande utförs. Det som avgör detta är när kontrollen av en vara eller tjänst överförs från säljare till köpare. CFA Institute skriver att företagen ska lämna upplysningar om detta, det vill säga om när och hur kontrollen överförs till köparen.

CFA Institute skriver att ytterligare upplysningar om hur företag skjuter upp kostnader är önskvärt för att förhindra resultatmanipulering. Metoderna för att skjuta upp kostnader lämnar utrymme för subjektiva bedömningar, vilket resulterar i en risk för resultatmanipulering. CFA institute anser att tillräckliga upplysningar ska lämnas för att investerare och andra användare ska förstå de kassaflödesmässiga och de kostnads-mässiga trenderna. Upplysningarna ska vara robusta nog för att upptäcka beteenden i form av resultatmanipulering samt hjälpa investerare att förstå förhållandet mellan rapporterade intäkter och relaterade kassaflöden från dessa intäkter. Detta förhållande är av stor vikt vid företagsvärdering.

CFA Institute skriver att flera undantag från huvudsakliga principer i intäktsmodellen minskar chanserna för jämförbar redovisning. Anledningen till att jämförbarheten blir sämre är att undantag leder till olika tolkningar av riktlinjerna. Som exempel tar CFA Institute upp att det finns flera olika sätt att uppskatta transaktionspriset i steg fyra. De tar även upp hur distinkta prestationsåtaganden definieras i steg två. Det är två kriterier som avgör huruvida en vara eller tjänst är distinkt, se sida 24. CFA Institute identifierar emellertid att det finns undantag som möjliggör avsteg från denna princip.

Utöver detta skriver CFA Institute att de huvudsakliga principerna inte är tillräckligt tydliga vilket minskar chanserna för jämförbar redovisning. De skriver till exempel att definitionen av det mest sannolika beloppet i steg tre, som används vid uppskattning av rörlig ersättning, måste förbättras. Slutligen efterfrågar de tydligare kriterier för prestationsåtaganden som utförs över tid där de understryker att den huvudsakliga principen om överföring av kontroll behöver definieras tydligare.

CFA Institute belyser vissa problem kopplade till resultatmanipulering med den föreslagna femstegsmodellen. Femstegsmodellen ska tillämpas på samtliga avtal med kunder för att fastställa när intäkter ska redovisas och till vilka belopp. På det första steget menar CFA Institute att bedömningar kan göras för att kombinera eller modifiera avtal vilket kan påverka till vilket belopp och när i tiden en intäkt ska redovisas. Detta ökar möjligheterna för resultatmanipulering. På steg två skriver CFA institute att det är svårt för användarna att utvärdera huruvida standarden påverkar möjligheterna till resultatmanipulering:

”The current high level of specifying requirements makes it difficult for investors to evaluate whether and how earnings management opportunities are impacted by the proposed guidance. In effect, investors cannot effectively evaluate whether amount, timing and uncertainty of revenue related to multiple element arrangements corresponds to the underlying economics and whether similar companies will measure revenue in a comparable fashion.”

CFA Institute är även kritiska mot det tredje steget där frågan om rörlig ersättning behandlas. De anser att begreppet reasonable assurance behöver förtydligas. CFA Institute anser även att det förväntade värdet och det mest sannolika beloppet, som ska användas för att uppskatta rörlig ersättning, kommer att öka subjektiviteten i intäktsredovisningen.

CFA Institute skriver att det fjärde steget, där transaktionspriset ska fördelas till de olika åtagandena i avtalet, ger utrymme för resultatmanipulering. CFA Institute tror att uppskattningar om framtida försäljningspriser som företagen gör själva kan komma att leda till ökad subjektivitet och resultatmanipulering. Organisationen skriver även att det andra utkastet ger större utrymme att använda residualmetoden. Denna metod används för riskfyllda prestationsåtaganden när försäljningspriset är mycket varierande och osäkert. Detta är något som spär på CFA Institutes oro om subjektivitet ytterligare.

6. Analys

I det här kapitlet kommer vi att analysera den empiri vi har samlat in med hjälp av vår teoretiska referensram. I det första avsnittet, 6.1, presenterar vi de olika organisationernas övergripande kommentar om den nya standarden samt analyserar detta utifrån föreställningsramens utgångspunkter. Vi går även in på intäkternas relevans för finansiell analys. I efterföljande avsnitt, 6.2, presenterar vi vilka områden i den nya standarden för intäktsredovisning som är föremål för kritik, vilka är rörlig ersättning, projekt som löper över tid, kontrollbaserade modellen, upplysningar samt femstegsmodellen. I avsnitt 6.3 redogör vi för vilka risker användarna identifierade samt kopplar dessa till resultatmanipulering, jämförbarhet och korrekt återgivande. I det sista avsnittet, 6.4, analyserar vi om användarna tog upp några specifika incitament att manipulera resultatet. Till vår hjälp använder vi teorier och tidigare forskning kring vilka incitament företag har att manipulera resultatet.

6.1 Övergripande kommentar om den nya standarden

Tabell 1 nedan visar de olika användarnas övergripande kommentar om den nya standarden. Tabellen visar endast vad de olika organisationerna har skrivit i sitt remissvar. Att två av tolv uttrycker att den nya standarden är en förbättring jämfört med nuvarande standarder innebär alltså inte att resterande organisationer inte tycker det. För att det inte ska råda några tveksamheter kring hur tabellen ska tolkas ger vi en kort förklaring:

- Tio av tolv organisationer skriver i sitt remissvar att de stödjer projektet och dess mål.
- Två av tolv organisationer skriver i sitt remissvar att de anser att den föreslagna standarden är en förbättring jämfört med nuvarande standarder.
- CFA UK ger ingen övergripande kommentar om den nya standarden, utan kommenterar endast på specifika områden.

Övergripande kommentar om den nya standarden			
Tabell 1			
Organisation	Stödjer projektet och dess mål	Förbättring jämfört med nuvarande standarder	Ingen övergripande kommentar
ITAC	X		
State Street	X		
Cigna Corporation	X		
EFFAS	X		
ICGN	X		
SAAJ		X	
Standard & Poor's	X	X	
IMA	X		
ESMA	X		
CFA UK			X
CRUF	X		
CFA Institute	X		

Föreställningsramens utgångspunkter

IASB:s föreställningsram anger att syftet med finansiell rapportering är att förse de primära användarna med bra beslutsunderlag. De primära användarna är befintliga och potentiella investerare samt långgivare och andra kreditgivare. Mot bakgrund av att föreställningsramen utgår ifrån att tillfredsställa dessa användare och att projektets syfte är att förbättra den finansiella rapporteringen avseende intäkter kan det anses vara föga överraskande att en stor majoritet av organisationerna som lämnade remissvar stödjer projektet och dess mål. Å andra sidan skulle man kunna tänka sig att användare är restriktiva till förändringar, då det innebär att de behöver lära sig hur den nya standarden fungerar, vilket kräver resurser i form av tid och pengar. Detta verkar dock inte vara fallet med den nya standarden för intäktsredovisning, då nästan alla organisationer uttrycker att de är positiva till projektet och dess mål.

Ball, Kothari och Robin (2000) menar att internationella redovisningsstandarder gör att informationsasymmetrin minskar vilket leder till ökad marknadseffektivitet. Detta är något som bör ligga i användarnas intresse i och med att osäkerhetsmomentet i företagsanalyserna minskar om den tillgängliga informationen är bättre. Det faktum att användarna stödjer projektet och dess mål tyder på att de är positivt inställda till internationella redovisningsstandarder. Bättre information och ökad marknadseffektivitet är positivt för marknaden och dess aktörer. När

beslutsunderlaget användarna utgår från när de gör sina analyser förbättras och marknadens effektivitet ökar kan man tänka sig att fler aktörer vill delta på kapitalmarknaden. I och med att osäkerhetsmomentet minskar ökar förtroendet för marknaden. Detta torde leda till bättre förutsättningar för ekonomisk utveckling eftersom fungerande kapitalmarknader är en förutsättning för att företag och ekonomin ska växa.

Intäkternas relevans för finansiell analys

Av de remissvar vi har undersökt framgår det tydligt att användarna anser att intäktsposten är av stor vikt när de gör sina analyser av företag. EFFAS poängterar exempelvis att intäkter utgör startpunkten för finansiell analys och att posten därmed är av största relevans för analytiker.

Brochet, Jagolinzer och Riedl (2013) skriver att internationella redovisningsstandarder som IFRS hjälper till att förbättra den tillgängliga informationen. Bättre jämförbarhet kommer att resultera i att användare på ett bättre sätt kommer att kunna dra slutsatser om ett företags prestation och värdering. Petaibanlue, Walker och Lee (2015) menar att IFRS leder till att analytiker kommer att få tillgång till ett större utbud av jämförbara, utländska företag. Detta bekräftas av remissvaret från Standard & Poor's som skriver att det är viktigt att det går att jämföra redovisningen när de genomför sina peer-analyser. Peer-analys är ett verktyg som exempelvis används vid värdering av ett företag. Ponera att man ska värdera det onoterade företaget X. Vid en peer-analys undersöker man då liknande företag som är börsnoterade för att få fram olika multiplar som man kan tillämpa på företag X för att få en uppfattning om vad det företaget är värt. En av multiplarna som kan användas är Enterprise Value/Sales. Har ett företag ett Enterprise Value på 100 kr och total försäljning det senaste räkenskapsåret på 100 kr så är salesmultipeln lika med 1,0x. Andra multiplar som kan användas är Enterprise Value/EBITDA och Enterprise Value/EBITA (Koller, Goedhart & Wessels, 2015). För att man ska jämföra äpplen med äpplen krävs det att företagen man undersöker utgår från samma redovisningsregelverk. En ökad harmonisering genom internationella redovisningsstandarder leder, som forskarna Petaibanlue, Walker och Lee (2015) samt Standard & Poor's antyder, till en ökad mängd potentiella företag som kan användas i en analytikers peer-analyser. Man skulle kunna tänka sig att detta är av större betydelse för mindre länder som har en begränsad mängd inhemska företag att jämföra med. Å andra sidan belyser Standard & Poor's, som är baserat i USA, vikten av att det går att jämföra redovisningen. Detta kan tyda på att det ligger i alla länders, stora som små, intresse.

6.2 Identifierade riskområden

Tabell 2 nedan visar de riskområden i den nya standarden som användarna identifierade. Nedan följer en kortare förklaring till tabellen i punktform:

- Tio av tolv organisationer anser att rörlig ersättning är ett område som på ett eller annat sätt behöver förbättras.
- Sju av tolv organisationer tar upp projekt som löper över tid som ett möjligt riskområde.
- Sju av tolv organisationer identifierar problem med den kontrollbaserade modellen som bygger på att en intäkt ska redovisas när säljaren överför kontrollen av en vara eller tjänst till köparen.
- Åtta organisationer kritiserar upplysningskraven i det andra utkastet.
- Cigna och CFA Institute kritiserar den föreslagna femstegsmodellen.

Identifierade riskområden					
Organisation	Rörlig ersättning	Projekt som löper över tid	Kontrollbaserade modellen	Upplysningar	Femstegsmodellen
ITAC	X		X	X	
State Street		X		X	
Cigna Corporation				X	X
EFFAS	X				
ICGN	X	X	X		
SAAJ	X			X	
Standard & Poor's	X		X	X	
IMA	X	X	X		
ESMA	X	X	X		
CFA UK	X	X		X	
CRUF	X	X	X	X	
CFA Institute	X	X	X	X	X

Rörlig ersättning

Tio av tolv organisationer identifierar rörlig ersättning som ett riskområde och uttrycker oro över att bestämmelserna kring rörlig ersättning ger företag stort utrymme för bedömningar, främst på grund av otydliga formuleringar. ICGN, Standard & Poor's, IMA, CRUF och CFA Institute anser att uttrycket reasonably assured behöver förtydligas, då det ger utrymme för

bedömningar. IASB och FASB tog till sig denna kritik och tog bort begreppet reasonably assured från bestämmelserna kring rörlig ersättning. Begreppet ersattes med highly probable som innebär att uppskattningar ska överstiga en highly probable-nivå innan de kan redovisas som en intäkt (IFRS Foundation, 2014).

Enligt det andra utkastet ska den rörliga ersättningen, beroende på avtalets utformning och andra omständigheter, uppskattas med hjälp av det förväntade värdet och det mest sannolika beloppet. CRUF anser att sannolikhetsbedömningar ger utrymme för subjektiva bedömningar som ofta leder till att rapporterade siffror inte stämmer överens med hur det faktiska utfallet blir. Även CFA Institute anser att uppskattning av rörlig ersättning kan öka subjektiviteten i intäktsredovisningen. Enligt IFRS 15 ska företag uppskatta rörlig ersättning med hjälp av antingen det förväntade värdet eller det mest sannolika beloppet, beroende på vilket belopp som företaget mest sannolikt kommer att ha rätt till. CRUF och CFA Institutes oro om ökad subjektivitet består, i och med att de föreslagna sannolikhetsbedömningarna i det andra utkastet fortfarande finns kvar i den slutliga standarden.

Projekt som löper över tid

Det femte steget i intäktsmodellen i IFRS 15 handlar om projekt som löper över tid. Målet med detta steg är att på bästa sätt avbilda företagets prestation att överföra kontrollen av varor eller tjänster till kunden. Sju organisationer anser att vägledningen på detta område är föremål för diverse risker. Organisationerna menar bland annat att innehållet behöver förtydligas och konkretiseras med exempel för att säkerställa en konsekvent tillämpning och därmed en minskad risk för subjektiva bedömningar.

CRUF och CFA Institute tar upp hur kostnader skjuts upp i samband med projekt som löper över tid. Organisationerna menar att vägledningen är för flexibel och otydlig, vilket kan resultera i resultatmanipulering. Enligt Peasnell, Pope och Young (2000) är periodiseringar ett vanligt sätt att manipulera resultatet. Att aktivera kostnader i balansräkningen som en tillgång i samband med ett projekt som löper över tid är en form av periodisering i och med att man flyttar resultateffekten till en annan period. Således bekräftar CRUF och CFA Institute att periodiseringar kan användas i syfte att manipulera resultatet.

CFA UK anser att den föreslagna input-metoden är det tydligaste exemplet på när avsteg görs från principen om överföring av kontroll till säljare. De menar att risken med ett tillvägagångssätt som är passande för producenten eller tjänsteleverantören är att vissa intäkter kommer att redovisas för tidigt. I IFRS 15 är input-metoden fortfarande en del av det femte steget som berör projekt över tid. Därmed består CFA UK:s oro om att intäkter kan komma att redovisas för tidigt.

Kontrollbaserade modellen

Sju organisationer kritiserar på ett eller annat sätt den kontrollbaserade modellen. ITAC och Standard & Poor's menar att intäkter ska redovisas när kontroll samt betydande risker övergår från säljaren till köparen. Om begreppet risk inte tydligt ingår i modellen kan det enligt dessa två organisationer resultera i att företag redovisar intäkter för tidigt. Vidare menar flertalet av de sju organisationerna att definitionen av kontroll är för otydlig samt saknar vägledning för när kontrollen övergår från säljaren till köparen. Detta kan innebära en risk att företagen ges ökat utrymme för subjektiva bedömningar. ESMA påpekar i sin tur att begreppet kontroll behöver förtydligas då det i det andra utkastet kan leda till inkonsekvent intäktsredovisning mellan företag då begreppet lämnar utrymme för bedömningar.

Upplysningar

State Street anser att upplysningskraven är alltför komplicerade för att uppnå styrelsens mål att assistera användare med att enklare förstå avtalen, vilket kan resultera i sämre jämförbarhet. Cigna anser att tjänsteavtal som löper kortare än tolv månader bör få enklare upplysningskrav. State Street och Cigna har kommenterat det andra utkastet utifrån ett kombinerat perspektiv som upprättare och användare av finansiella rapporter. Att de är mer kritiska till utökade upplysningskrav än övriga organisationer kan eventuellt visa på att de agerar efter egen maximal vinning. Utifrån perspektivet som upprättare innebär utökade upplysningskrav att de behöver ta fram mer information, vilket är resurskrävande. Detta resonemang är något som stöds av agentteorins utgångspunkter att människan främst handlar efter egen maximal vinning. Inom ekonomin är detta beteende vanligt förekommande, där det ses som en självklarhet för många företagare att sträva efter att erhålla så hög avkastning som möjligt.

SAAJ är medvetna om att en del upprättare av finansiella rapporter anser att det andra utkastet innehåller omfattande upplysningskrav. De anser dock att kraven är viktiga och efterfrågar en tydlig vägledning gällande kraven där väsentlighet är en central aspekt. En del av användarna

inom SAAJ anser att upplysningskraven bör begränsas till långsiktiga avtal, där informationen är mest givande. Anledningen till detta är att nuvarande handelsföreskrifter i Japan innebär att det kan bli dyrt att samla in information om vissa poster. Enligt Whittington (2008) beror internationella redovisningsskillnader på nationella redovisningskulturer, som är inbyggda i de institutionella och rättsliga ramarna inom vilka olika företag verkar. Handelsföreskrifterna i Japan som SAAJ tar upp utgör således ett exempel på när nationella redovisningskulturer hindrar global harmonisering av redovisningsstandarder.

Dichev et al. (2016) visar på varningsflaggor som kan underlätta identifieringen av företag med bristande intäktsredovisning. Bristande korrelation mellan redovisad vinst och kassaflöden är den främsta indikationen på bristande kvalitet. CFA Institute efterfrågar robusta upplysningar som hjälper investerare att förstå förhållandet mellan rapporterade intäkter och relaterade kassaflöden från dessa intäkter. Anledningen till att det är viktigt för analytiker att förstå förhållandet mellan rapporterade intäkter och relaterade kassaflöden är att vissa värderingsmetoder bygger på att man diskonterar framtida kassaflöden. CFA Institute tar alltså upp ett område där upplysningar är av stor vikt för att man som användare av finansiella rapporter ska kunna identifiera bristande kvalitet i intäktsredovisningen.

Investerare tar ofta hänsyn till även icke-finansiella uppgifter för att kunna skaffa sig en helhetsbild över intäkterna och ett företags finansiella ställning. På grund av detta menar ITAC att styrelsen bör fastställa en bred princip som ger företag utrymme att själva bedöma vilka uppgifter som är mest informativa och bör komplettera den finansiella rapporteringen. Organisationen är därmed den enda som uttryckligen skriver att de vill ge företag mer utrymme för att kunna göra egna bedömningar om vad som är lämplig information att ge upplysningar om. ITAC:s förslag skulle kunna innebära en risk att företag inte tolkar och tillämpar upplysningskraven konsekvent.

Femstegsmodellen

Cigna och CFA Institute är de två organisationer som är mest kritiska till den föreslagna femstegsmodellen som fastställer när intäkter ska redovisas. CFA Institute skriver förvisso att beslutet att förbättra modellen för intäktsredovisning är ett steg i rätt riktning, men riktar samtidigt omfattande kritik mot samtliga steg i den föreslagna modellen. Cigna anser att processen är för detaljerad och noggrann att använda sig av vid långtgående tjänstekontrakt och är inte övertygade att en enda intäktsredovisningsmodell är rätt väg att gå. De påpekar att det

är viktigt att IASB och FASB tar hänsyn till de olika behov som finns hos olika företagsledningar och användare. Återigen skulle en av förklaringarna till Cignas kritik eventuellt kunna kopplas till att deras remissvar är skrivet utifrån ett kombinerat perspektiv som användare och upprättare av finansiella rapporter. Man kan tänka sig att Cigna i detta fall främst agerar utifrån sin roll som upprättare, där en mer komplicerad och omfattande intäktsmodell skulle innebära att Cigna är tvungna att lägga ner mer tid och pengar på sin intäktsredovisning. Med andra ord agerar de i sådana fall utifrån sitt eget bästa, i enlighet med agentteorins utgångspunkter.

6.3 Identifierade risker

Som ett komplement till tabellen ovan har vi tagit fram nedanstående Tabell 3 som visar hur kritiken tog sin form. Här kommer en sammanfattning av tabellen i punktform:

- Sex av tolv organisationer belyser tydligt risk för resultatmanipulering inom ett eller flera områden.
- Sju av tolv organisationer belyser ökad risk för subjektivitet inom ett eller flera områden.
- Fyra av tolv organisationer belyser risk för sämre jämförbarhet inom ett eller flera områden.

Identifierade risker			
Organisation	Belyser ökad risk för subjektivitet	Belyser risk för resultatmanipulering	Belyser risk för sämre jämförbarhet
ITAC	X		X
State Street			X
Cigna Corporation			
EFFAS	X	X	
ICGN		X	
SAAJ			
Standard & Poor's	X	X	X
IMA		X	
ESMA	X		
CFA UK	X		
CRUF	X	X	
CFA Institute	X	X	X

Denna tabell är intressant då den i viss mån visar de olika användarnas förhållningssätt mot företagen på kapitalmarknaden. Vissa organisationer belyser tydligt risk för resultatmanipulering, vilket tyder på en viss skepticism mot företag. Andra organisationer skriver endast att vissa områden ger utrymme för subjektiva bedömningar, vilket är en mildare form av kritik i och med att dessa organisationer inte förutsätter att denna ökade subjektivitet kommer att leda till att företag väljer att manipulera sitt resultat.

Resultatmanipulering

Sex av tolv organisationer uttrycker att det andra utkastet innebär risk för resultatmanipulering. Resultatmanipulering kan vara svårt att bevisa då det är komplicerat och svårt att korrekt utvärdera vad resultatet hade blivit om manipuleringen inte hade ägt rum. En bristande kvalitet på intäktsredovisningen missleder aktieägare och aktörer (Healy & Wahlen, 1999) och kan leda till allvarliga konsekvenser på kapitalmarknaden (Dichev et al., 2016). En del forskare menar att IFRS kan ge ökade möjligheter för företag att manipulera sitt resultat, då IFRS ökar företagets flexibilitet och utrymme för subjektiva bedömningar, huvudsakligen på grund av bristande vägledning (Ahmed, Neel & Wang 2013; Leuz, 2010). En ökad subjektivitet kan tänkas ligga till grund för resultatmanipulering och ytterligare tre organisationer belyser risk för subjektivitet. Därmed uttrycker nio av tolv organisationer oro över att den nya standarden lämnar för mycket utrymme till egna bedömningar, vilket i sin tur kan resultera i resultatmanipulering.

Korrekt återgivande och jämförbarhet

Fyra organisationer skriver uttryckligen att vissa förslag i det andra utkastet kan leda till försämrad jämförbarhet. En försämrad jämförbarhet uppstår vid inkonsekvent tillämpning av principer på likartade transaktioner mellan företag och i samma företag över flera perioder (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016). Risken för inkonsekvent tillämpning ökar när det finns utrymme för företag att göra bedömningar. Ett av IASB:s mål med den nya intäktsstandardens är att skapa bättre jämförbarhet (IFRS, Project objective). Enligt Horton, Serafeim & Serafeim (2013) skulle detta kunna leda till en ökad transparens inom redovisningen, lägre informationskostnader samt en minskad informationsasymmetri. Detta leder i sin tur till att marknadens likviditet, konkurrenskraft och effektivitet ökar. IFRS är ett principbaserat system vilket betyder att det finns visst utrymme för företag att göra bedömningar. Därmed kanske en fullständig jämförbarhet är svår att uppnå. Det råder dock delade meningar om vad begreppet jämförbarhet innebär. En otydlig definition skulle därmed också kunna bidra till att det blir

svårt att uppnå jämförbarhet. Detta då IASB:s definition av begreppet har kritiserats av många forskare som bland annat menar att mätningen av egenskapen är begränsad samt att det inte står klart vilka omständigheter som bör beaktas (Cole, Branson & Breesch, 2012).

Många av organisationerna identifierar riskområden de anser kan leda till att utrymme ges för subjektiva bedömningar. Om ett ramverk ger utrymme för tolkningar och bedömningar kan risken öka för att redovisningen vinklas eller manipuleras av företag. Om ett företag medvetet vinklar eller manipulerar sin redovisning är inte principen om neutralitet uppfylld och därmed är inte informationen korrekt återgiven. En annan princip som ingår i korrekt återgivande är ekonomisk innebörd framför juridisk form (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016). En organisation som tar upp ekonomisk innebörd i sitt remissvar är Standard & Poor's som skriver att företag kan tänkas välja en fördelaktig metod för att manipulera sitt resultat. Organisationen menar att det en finns risk att den valda metoden inte avspeglar den ekonomiska verkligheten av transaktionen på bästa sätt.

En del av organisationerna anser, som tidigare nämnts, att principerna i det andra utkastet bör bli mer detaljerade och tydligt formulerade. Mer detaljerade och vägledande principer kan bidra till att företag får mindre spelrum för egna bedömningar. Följden av detta är att det blir en mer påtaglig likformighet i tillämpningen av standarderna. Det framgår av remissvaren att vissa användare önskar denna likformighet i redovisningen då de anser att den innebär förbättrad jämförbarhet. Exempelvis uppmanar Standard & Poor's styrelsen att minska alternativa redovisningsmetoder i den nya standarden eftersom de kan påverka jämförbarheten negativt. Emellertid kan detta resonemang anses strida mot användarnas önskan att få tillgång till den bästa, tillgängliga informationen. För att information ska kunna återspegla verksamheter på ett korrekt sätt måste det finnas en viss flexibilitet i redovisningen. Det går även emot det faktum att IFRS, i stort, är ett principbaserat system som innebär att det ska finnas utrymme för bedömningar för att IFRS ska kunna tillämpas i många olika branscher och företag.

6.4 Incitament att manipulera resultatet

I det här avsnittet avser vi att analysera om användarna av finansiella rapporter identifierar några potentiella orsaker till att företag väljer att manipulera sitt resultat. De flesta organisationerna uttrycker endast oro över att resultatmanipulering kan förekomma, utan att gå in på varför företag skulle välja att manipulera sitt resultat. Några organisationer gav dock uttryck för mer specifik kritik avseende resultatmanipulering. Se Tabell 4 nedan.

Incitament att manipulera resultatet				Tabell 4
Organisation	Marknadens förväntningar	Bonus	Tar inte upp några specifika incitament	
ITAC	X			
State Street			X	
Cigna Corporation			X	
EFFAS	X			
ICGN			X	
SAAJ			X	
Standard & Poor's			X	
IMA			X	
ESMA			X	
CFA UK			X	
CRUF			X	
CFA Institute			X	

Marknadens förväntningar och resultatutjämnning

Bratten, Payne och Thomas (2016) menar att företagsledning har marknadsbaserade incitament att offentliggöra positiv redovisningsinformation. Kinney, Burhstahler och Martin (2002) visar att den genomsnittliga marknadsreaktionen är positiv när företag offentliggör finansiella rapporter som möter analytikernas förväntningar. Utöver detta påpekar Horton, Serafeim och Serafeim (2013) att IFRS ger möjligheter för företagsledare att använda tilläggsjusteringar för att manipulera inkomster i syfte att möta eller förbättra analytikers prognoser. Marknadsbaserade incitament att på ett eller annat sätt förvränga redovisningen är något användare också tar upp i utvärderingen av den nya standarden för intäktsredovisning. ITAC skriver:

”Management is under enormous pressure to meet revenue growth targets, particularly when the underlying does not comfortably deliver that growth”

Även EFFAS tar upp marknads förväntningar. De skriver att företag kan manipulera sina intäkter ett år då företaget presterar dåligt och inte når sina intäktsmål och prognoser.

Dessa två organisationer tar alltså upp mål och prognoser som en möjlig drivare till ett beteende av resultatmanipulering, vilket tyder på att de är medvetna om sin egen och marknads makt. Det är inte speciellt överraskande att företag har ett intresse av att prestera i enlighet med marknads förväntningar och prognoser i och med att dessa förväntningar och prognoser ligger till grund för ett företags värdering. Skulle ett företag missa marknads förväntningar kan man tänka sig att förväntningarna om framtiden blir lägre vilket, allt annat lika, resulterar i en lägre värdering.

Graham, Harvey och Rajgopal (2005) visar i sin studie att chefer kan vara villiga att offra ekonomiskt värde i utbyte mot ett jämnt resultat. Anledningen till detta är att stora svängningar i resultatet innebär att förutsägbarheten om framtiden försämras, vilket gör att aktiekursen sjunker. Acharya och Lambrechts (2015) teori bekräftar att företag vill jämna ut resultatet i syfte att möta utomstående intressenters förväntningar. Vi finner stöd för att en av organisationerna vi har undersökt betraktar resultatutjämning som något företag kan tänka sig att ägna sig åt. CRUF anser att ett företags möjligheter att aktivera utgifter i balansräkningen bör begränsas, då ett företag annars kan utnyttja den flexibla vägledningen i syfte att jämna ut det redovisade resultatet. CRUF specificerar dock inte varför ett företag skulle välja att jämna ut sitt resultat.

Utöver positiv resultatmanipulering kan företag ha incitament att redovisa ett sämre resultat. Enligt Latif, Strickland och Yang (2011) kan företag medvetet redovisa ett sämre resultat för att sänka förväntningarna om framtiden, och därmed även målen för att erhålla bonus. CRUF belyser att det andra utkastet ger utrymme för att rörlig ersättning kommer att tas upp i de finansiella rapporterna som intäkter till ett för lågt belopp. Anledningen är att det andra utkastet endast har skrivits för att förhindra att intäkterna inte överskattas. Är denna oro befogad kan man tänka sig att företagsledare kan utnyttja detta under förhållanden då de vill redovisa ett sämre resultat.

Bonus

Ett möjligt incitament till resultatmanipulering är att företagsledningen väljer att redovisa på ett visst sätt för att påverka sin egen kompensation. Bonushypotesen föreslår att företagsledningen väljer att manipulera redovisningen för att få en högre bonus (Deegan & Unerman, 2011). Detta synsätt utgår, i enlighet med agentteorins utgångspunkter, från att företagsledningen agerar för att maximera sin egennytt. Forskning av Healy (1985), som visar att förekomsten av resultatmanipulering ökar då företagsledare är nära att nå gränsen för sin bonus, stödjer detta. I den empiri vi har studerat har ingen organisation betonat bonus eller kompensationssystem som en möjlig orsak till resultatmanipulering. Å andra sidan tar två organisationer upp marknadens förväntningar, vilket skulle kunna kopplas till bonus, då det är troligt att vissa företagsledningars kompensation är kopplat till tillväxtmål och andra resultatmål.

7. Slutsats och diskussion

7.1 Slutsats

Vi har undersökt om användare av finansiella rapporter anser att det föreligger risk för resultatmanipulering i den nya standarden för intäktsredovisning, IFRS 15. Vidare har vi undersökt användarnas inställning till den nya standarden i förhållande till jämförbarhet och korrekt återgivande. De olika organisationernas kommentarer skiljer sig till viss del åt. Det är emellertid möjligt att se övergripande mönster där exempelvis vissa områden är föremål för mer kritik än andra.

Det framgår att flera organisationer anser att intäkterna är mycket relevanta när de analyserar finansiella rapporter. Användarna är överlag positivt inställda till den nya standarden för intäktsredovisning. Tio av tolv organisationer stödjer projektet och dess mål.

Tio av tolv organisationer riktar kritik mot området om hur rörlig ersättning ska redovisas vilket gör det till området som är föremål för mest kritik. Även om IASB och FASB gjorde mindre ändringar mellan det andra utkastet och den slutliga standarden kvarstår, enligt användarna, vissa risker med hur rörlig ersättning ska redovisas. Andra områden som flitigt kritiserats av användarna är projekt som löper över tid, den kontrollbaserade modellen samt upplysningskraven. Med andra ord kritiserar användarna, i relativt stor utsträckning, samma områden i den nya standarden.

Det är tydligt att användarna identifierar risker avseende resultatmanipulering i de nya riktlinjerna för intäktsredovisning. Hur tydliga användarna är i sin kritik skiljer sig dock åt. Sex av tolv organisationer skriver uttryckligen om risk för resultatmanipulering inom ett eller flera områden. Ytterligare tre organisationer belyser risk för subjektivitet. Ökad subjektivitet kan leda till resultatmanipulering. Således belyser nio av tolv organisationer, antingen direkt eller indirekt, risk för resultatmanipulering.

En del av användarna som har undersökts har tagit jämförbarhet och korrekt återgivande i beaktande i sina utvärderingar av den nya standarden. Fyra av tolv användare tar upp en eller flera egenskaper i den nya standarden som kan resultera i sämre jämförbarhet. Vissa organisationer skriver inte uttryckligen om jämförbarhet, men skriver exempelvis om subjektivitet, som kan tänkas påverka jämförbarheten. Användarna är inte lika tydliga i sin

kritik avseende korrekt återgivande. Vissa användare belyser dock risker kopplade till bland annat ekonomisk innebörd och neutral framställning, vilket ingår i korrekt återgivande. Slutligen är det tydligt att resultatmanipulering, korrekt återgivande och jämförbarhet i stor utsträckning hänger ihop. Ett uppenbart orsakssamband som finns är till exempel att det korrekta återgivandet samt jämförbarheten blir sämre om ett företag manipulerar sitt resultat.

7.2 Diskussion

Ett möjligt område som kan undersökas vidare är användarnas roll i standardsättningsprocesser. Denna studie bygger på 13 stycken remissvar från användare av finansiella rapporter. Totalt lämnades 357 stycken remissvar på det andra utkastet av IFRS 15. Man kan därmed konstatera att användare är en underrepresenterad intressentgrupp som har visat begränsat engagemang i IFRS 15 standardsättningsprocess. Att inte fler användare har engagerat sig i processen kan anses vara överraskande då finansiella rapporter enligt IASB primärt upprättas för att förse denna intressentgrupp med användbar information.

En potentiell anledning till användarnas dåliga svarsfrekvens är en bristande motivation att försöka påverka standardsättningen. Denna bristfälliga motivation kan förklaras av ett antal olika faktorer. Intressentgruppen kan potentiellt sakna tillräckligt med tid för att ha möjlighet att sätta sig in i redovisningens detaljer, detta då redovisningsfrågor inte är deras första prioritet (Durocher, Fortin & Côté, 2007). Bristen på motivation kan även tänkas bero på att frågorna är alltför tekniskt komplicerade för att exempelvis en analytiker ska kunna ta till sig informationen och ta ställning. Flertalet av de användare som har lämnat remissvar är investerare eller analytiker. Detta innebär att det kan föreligga en risk att de saknar tillräcklig kompetens inom redovisningsfrågor. Ytterligare en faktor är att många användare kan sakna kunskap om hur styrelsens standardsättningsprocess går till och vilken möjlighet de har att påverka denna.

Anledningen till att företagen som upprättar finansiella rapporter har skickat in flest remissvar kan bero på deras ekonomiska egenintressen. Det finns ett ekonomiskt incitament som motiverar företagen till att försöka påverka utvecklingen av standarden. Upprättarna är direkt påverkade av standarden och kommer därför försöka påverka utformningen av den. Användarna å andra sidan utgör en betydligt mindre representerad intressentgrupp, detta tyder på att gruppen inte har lika stora incitament att påverka processen (Durocher, Fortin & Côté, 2007).

Ytterligare en aspekt som kan diskuteras vidare är hur kulturella skillnader och traditioner influerar redovisningen och dess informationsvärde. Enligt Ball, Kothari och Robin (2000) är det företagens rapporteringsincitament, såsom krav från intressenter och institutionella faktorer, som i slutändan är den primära faktorn som bestämmer redovisningens informationsvärde. Incitamenten som styr företagen är formade av den institutionella miljön de är verksamma inom (Leuz, 2010). Det är därför intressant att reflektera kring om harmonisering i regelverket nödvändigtvis innebär harmonisering i utförandet av standarderna. Då IFRS är ett principbaserat regelverk lämnar det, som tidigare nämnts, rum för viss tolkning. Man kan tänka sig att företagens inlärdna mönster som grundar sig i kultur, tradition, värderingar och normer kommer spela en avgörande roll i hur standarderna implementeras. Detta minskar följaktligen sannolikheten för internationell harmonisering i utförandet.

Övergången från landspecifika redovisningsregler till internationella redovisningsstandarder innebär en sammankoppling mellan länder vilken kan vara problematisk. Harmoniseringen kan komma att möta ett visst motstånd då det inom vissa länder finns en stark nationalism som skapar en ovilja att anamma andra länders redovisningsstandarder (Nobes & Parker, 2006). Då övergången till IFRS inte var frivillig utan obligatorisk kan man tänka sig att detta skapar en viss spänning kring implementeringen eftersom beslutet inte var företagets initiativ. Något som kan undersökas vidare är om det finns ett mönster mellan användares preferenser gällande redovisningsmetoder och deras nationella ursprung.

Utöver det faktum att det föreligger skilda åsikter angående om god redovisningskvalitet bäst uppnås genom likformighet eller flexibilitet, kan man även se att föreställningsramens egenskaper i viss mån står i konflikt med varandra. IASB förespråkar, i viss utsträckning, jämförbarhet genom likformighet, men systemet erbjuder samtidigt viss flexibilitet i redovisningen. Flexibiliteten kan tänkas behövas i syfte att ge företag utrymme att göra egna bedömningar för att på ett bättre sätt återge korrekt information. Således finns det fall där företag behöver väga kvalitativa egenskaper mot varandra, och därmed kompromissa med redovisningens kvalitet.

Referenser

Tryckta källor

Böcker

Arbner, I. & Bjerke, B. (1994). *Företagsekonomisk metodlära*. Upplaga 2. Lund: Studentlitteratur.

Artsberg, K. (2005). *Redovisningsteori – policy och praxis*. Upplaga 2. Malmö: Liber AB.

Bryman, A. & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber AB.

Deegan, C. & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory*. Upplaga 2. McGraw-Hill Higher Education.

Koller, T., Goedhart, M. & Wessels, D. (2015). *Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies*, University Edition, 6th edition, McKinsey & Company.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Upplaga 2. Lund: Studentlitteratur.

Marton, J., Lundqvist, P. & Pettersson, A. (2016). *IFRS – i teori och praktik*. Upplaga 4. Sanoma Utbildning.

Nobes, C. & Parker, R., (2006). *Comparative International Accounting*. Upplaga 9. London: Pearson Education.

Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2009). *Research methods for business students*. Upplaga 5. Harlow: Pearson Education Limited.

Watts, R.L. & Zimmerman, J.L. (1986). *Positive Accounting theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Akademiska publikationer

Acharaya, V. & Lambrecht, B., 2015. A Theory of Income Smoothing When Insiders Know More Than Outsiders. *Review of Financial Studies*, 28 (9), s.2534-2574.

Ahmed, A.S., Neel, M. & Wang, D., 2013. Does Mandatory Adoption of IFRS Improve Accounting Quality? Preliminary Evidence. *Contemporary Accounting Research*, 30(4), s.1344-1372.

Baker, R. & Hayes, R., 2004. Reflecting form over substance: the case of Enron Corp. *Critical Perspectives on Accounting*, s.767-785.

Ball, R., 2006. International Financial Reporting Standards (IFRS): pros and cons for investors. *Accounting & Business Research (Wolters Kluwer UK)*. 2006 Special Issue, 36, s.5-27.

- Ball, R., Kothari, S.P. & Robin, A., 2000. The effect of international institutional factors on properties of accounting earnings. *Journal of Accounting and Economics*, 29(1), s.1-51.
- Barlev, B. & Haddad, J.R., 2007. Harmonization, Comparability, and Fair Value Accounting. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 22(3), s.493-509.
- Bratten, B., Payne, J. & Thomas, W., 2016. Earnings Management: Do Firms play “Follow the Leader”? *Contemporary Accounting Research*, 33(2), s.616-643.
- Brochet, F., Jagolinzer, A.D. & Riedl, E.J., 2013. Mandatory IFRS Adoption and Financial Statement Comparability. *Contemporary Accounting Research*, 30(4), s.1373-1400.
- Brown, L. & Caylor, M., 2005. A Temporal Analysis of Quarterly Earnings Thresholds: Propensities and Valuation Consequences. *The accounting review*, 80 (5), s.423-440.
- Christensen, H., Lee, E. & Walker, M., 2009. Do IFRS Reconciliations Convey Information? The Effect of Debt Contracting. *Journal of Accounting Research*, 47(5), s.1167-1199.
- Cole, V., Branson, J. & Breesch, D., 2012. The uniformity-flexibility dilemma when comparing financial statements: Views of auditors, analysts and other users. *International Journal of Accounting & Information Management*, 20(2), s.114-141.
- De Franco, G., Kothari, S.P. & Verdi, R.S., 2011. The Benefits of Financial Statement Comparability. *Journal of Accounting Research*, 49(4), s.895-931.
- Dechow, P.M., 1994. Accounting earnings and cash flows as measures of firm performance: The role of accounting accruals. *Journal of Accounting and Economics*, s.3-24.
- Dechow, P.M. & Sloan, R.G., 1991. Executive incentives and the horizon problem: An empirical investigation. *Journal of Accounting and Economics*, 14, s.51-89.
- Degeorge, F., Patel, J. & Zeckhauser, R., 1999. Earnings Management to Exceed Thresholds. *The Journal of Business*, 72(1), s.1-33.
- Dichev, I., Graham, J., Harvey, C. & Rajgopal, S., 2016. The Misrepresentation of Earnings. *Financial Analysts Journal*, 72, s.22-35.
- Durocher, A., Fortin, A. & Côté, L., 2007. Users’ participation in the accounting standard-setting process: A theory-building study. *Accounting, Organizations and Society*, 32(1-2), s.29-59.
- Graham, J., Harvey, C. & Rajgopal, S., 2005. The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*, s.3-73.
- Healy, P.M., 1985. The effect of bonus schemes on accounting decisions. *Journal of accounting and Economics*, s.85-107.
- Healy, P. M. & Wahlen, J. M., 1999. A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13(4), s.365-386.

- Higgins, B., 1947. The Economic Man and Economic Science. Beyond Supply and Demand: A Reappraisal of Institutional Economics by John S. Gambia. *The Canadian Journal of Economics and Political Science*, 13(4), s.587-599.
- Horton, J., Serafeim, G. & Serafeim, I., 2013. Does mandatory IFRS adoption improve the information environment?. *Contemporary Accounting Research*, 30(1), s.388-423.
- Jensen, M. & Meckling, W. H., 1976. Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), s.305-360.
- Jordan, C. E., Clark, S. J., & Vann, C.E., 2007. Using Goodwill Impairment To Effect Earnings Management During SFAS No. 142's Year Of Adoption And Later. *Journal of Business & Economic Research*, 5(1), s.21-30.
- Kinney, W., Burgstahler, D. & Martin, R., 2002. Earnings Surprise Materiality as Measured by Stock Returns. *Journal of Accounting Research*, 40(5), s.1297-1328.
- Latif, S., Strickland, S., & Yang, Y., 2011. Earnings Management: The Case of Sudden CEO Death. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 15(2), s.39-57.
- Leuz, C., 2010. Different approaches to corporate reporting regulation: how jurisdictions differ and why. *Accounting & Business Research*, 40(3), s.229-256.
- Payne, J.L., & Robb, S.W.G., 2000. The effect of ex ante earnings expectations. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 15 (4), s.371-392.
- Peasnell, K., Pope, F. & Young, S., 2000. Detecting earnings management using cross-sectional abnormal accruals models. *Accounting & Business Research*, 30(4), s.313-326.
- Petaibanlue, J., Walker, M. & Lee, E.J., 2015. When did analyst forecast accuracy benefit from increased cross-border comparability following IFRS adoption in the EU? *International Review of Financial Analysis*, 42, s.278-291.
- Simmons, J.K., 1967. A Concept of Comparability in Financial Reporting. *The Accounting Review*, 42(4), s.680-692
- Sloan, R.G., 1993. Accounting earnings and top executive compensation. *Journal of Accounting and Economics*, s.55-100.
- Whittington, G. 2008. Harmonisation or discord? The critical role of the IASB conceptual framework review. *Journal of Accounting and Public Policy*, 27(6), s.495-502.
- Yeaton, K., 2015. A New World of Revenue Recognition. *CPA Journal*, 85(7), s.50-53.

Elektroniska källor

ICAEW, 2017. *IFRS 15: Revenue from contracts with customers*.

Tillgänglig: <https://www.icaew.com/en/library/subject-gateways/accounting-standards/ifrs/ifrs-15>

[Hämtad 2017-05-09]

IFRS. *Project objective*. Tillgänglig: <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Revenue-Recognition/Pages/Revenue-Recognition.aspx>

[Hämtad 2017-05-26]

IFRS Foundation, 2013. *Constitution Revised and approved by the Trustees January 2013*. [pdf]

Tillgänglig: <http://www.ifrs.org/The-organisation/Governance-and-accountability/Constitution/Documents/IFRS-Foundation-Constitution-January-2013.pdf>

[Hämtad 2017-05-04]

IFRS Foundation A (cirkeldiagram). *Revised Exposure Draft comment letters*.

Tillgänglig: <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Revenue-Recognition/Pages/Revised-Exposure-Draft-comment-letters.aspx>

[Hämtad 2017-05-10]

IFRS Foundation B. *IFRS Standard 15: Revenue from Contracts with Customers*. [pdf]

Tillgänglig:

<http://eifrs.ifrs.org/eifrs/PdfAlone?id=16046&sidebarOption=UnaccompaniedIfrs>.

[Hämtad 2017-05-17]

IFRS Foundation, 2014. *Project Summary and Feedback Statement*. Tillgänglig:

<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Revenue-Recognition/Documents/IFRS-15/Revenue-from-Contracts-Project-summary-Feedback-Statement-May-2014.pdf>

[Hämtad 2017-05-22]

KPMG, 2016. *IFRS 15 Revenue*. [pdf]

Tillgänglig: <https://www.in.kpmg.com/ifrs/files/first-impressions-revenue-IFRS15.pdf>

[Hämtad 2017-05-09]

McConnell, P., 2014. *Revenue recognition: finally, a Standard approach for all*. [pdf] IFRS:

Investor Perspective. Tillgänglig: <http://www.ifrs.org/Investor-resources/2014-Investor-Perspectives/Documents/Investor-Perspective-IFRS-15-June-2014.pdf>

[Hämtad 2017-05-09]

PWC, 2008. *Principles-based accounting standards*. [pdf] Tillgänglig:

http://pwc.blogs.com/corporatereporting/files/principlesbased_accounting_standards.pdf

[Hämtad 2017-05-29]

Remissvar

CL 28: Investors Technical Advisory Committee, 12 mars 2012

CL 44: State Street Corporation, 12 mars 2012

CL 81: Cigna Corporation, 13 mars 2012

CL 100: The European Federation of Financial Analysts Societies, 13 mars 2012

CL 137: International Corporate Governance Network, 12 mars 2012

CL 243: The Securities Analysts Association of Japan, 13 mars 2012

CL 275: Standard & Poor's, 14 mars 2012

CL 284: Investment Management Association, 13 mars 2012

CL 288: European Securities and Markets Authority, 14 mars 2012

CL 328: Chartered Financial Analyst Society of the United Kingdom, 26 mars 2012

CL 336: The Corporate Reporting Users' Forum, 30 mars 2012

CL 358: CFA Institute, 17 maj 2012

CL 358A: CFA Institute, 14 september 2012

Länk till remissvar:

http://www.fasb.org/jsp/FASB/CommentLetter_C/CommentLetterPage&cid=1218220137090&project_id=2011-230&page_number=1

[Hämtad 2017-05-09].

Revised Exposure Draft, Revenue from Contracts with Customers. Tillgänglig:

http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Revenue-Recognition/EDNov11/Documents/RevRec_EDII_Standard.pdf

[Hämtad 2017-05-28]

Bilaga 1

Frågorna som ställdes i remissvaren:

Question 1: Paragraphs 35 and 36 specify when an entity transfers control of a good or service over time and, hence, when an entity satisfies a performance obligation and recognizes revenue over time. Do you agree with that proposal? If not, what alternative do you recommend for determining when a good or service is transferred over time and why?

Question 2: Paragraphs 68 and 69 state that an entity would apply Topic 310 (or IFRS 9, if applicable) to account for amounts of promised consideration that the entity assesses to be uncollectible because of a customer's credit risk. The corresponding amounts in profit or loss would be presented as a separate line item adjacent to the revenue line item. Do you agree with those proposals? If not, what alternative do you recommend to account for the effects of a customer's credit risk and why?

Question 3: Paragraph 81 states that if the amount of consideration to which an entity will be entitled is variable, the cumulative amount of revenue the entity recognizes to date should not exceed the amount to which the entity is reasonably assured to be entitled. An entity is reasonably assured to be entitled to the amount allocated to satisfied performance obligations only if the entity has experience with similar performance obligations and that experience is predictive of the amount of consideration to which the entity will be entitled. Paragraph 82 lists indicators of when an entity's experience may not be predictive of the amount of consideration to which the entity will be entitled in exchange for satisfying those performance obligations. Do you agree with the proposed constraint on the amount of revenue that an entity would recognize for satisfied performance obligations? If not, what alternative constraint do you recommend and why?

Question 4: For a performance obligation that an entity satisfies over time and expects at contract inception to satisfy over a period of time greater than one year, paragraph 86 states that the entity should recognize a liability and a corresponding expense if the performance obligation is onerous. Do you agree with the proposed scope of the onerous test? If not, what alternative scope do you recommend and why?

Question 5: The Boards propose to amend Topic 270 and IAS 34 to specify the disclosures about revenue and contracts with customers that an entity should include in its interim

financial statements. The disclosures that would be required (if material) are:

1. The disaggregation of revenue (paragraphs 114–116)
2. A tabular reconciliation of the movements in the aggregate balance of contract assets and contract liabilities for the current reporting period (paragraph 117)
3. An analysis of the entity’s remaining performance obligations (paragraphs 119–121)
4. Information on onerous performance obligations and a tabular reconciliation of the movements in the corresponding onerous liability for the current reporting period (paragraphs 122 and 123)
5. A tabular reconciliation of the movements of the assets recognized from the costs to obtain or fulfill a contract with a customer (paragraph 128).

Do you agree that an entity should be required to provide each of those disclosures in its interim financial statements? In your response, please comment on whether those proposed disclosures achieve an appropriate balance between the benefits to users of having that information and the costs to entities to prepare and audit that information. If you think that the proposed disclosures do not appropriately balance those benefits and costs, please identify the disclosures that an entity should be required to include in its interim financial statements.